

Telefon št. 45-85

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega
25. v mesecu. Posamezna števil. 1 Din.
— Naročnina mesečno 1 Din. — Rokopisi se ne vračajo.
— Nefrankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.
Telefon št. 45-85.

Invalidski parlament Slovenije

je zboroval

Občni zbor Oblastnega odbora Udruženja vojnih invalidov za Slovenijo.

(Po stenografskem zapisniku.)

V nedeljo, dne 13. avgusta 1939 je v Ljubljani, v veliki dvorani Delavske zbornice, zboroval invalidski parlament slovenskih žrtev vojne. Bil je občni zbor Oblastnega odbora Udruženja vojnih invalidov, vdov, sirot in staršev, obračun in pregled dosedanjega odbora, reorganizacija, ustanovitev novega Oblastnega odbora — banovinskega odbora v smislu novih pravil in nove invalidske uredbe.

Zares zgodovinski dan vojnih žrtev, položenih na oltar za svobodno domovino.

Dvorana se je polnila. Iz vseh strani Slovenije so prihajali delegati sreskih in krajevnih odborov, bilo jih je, kakor je konstatirala verifikacijska komisija, 187, ki so zastopali polnopravno izvoljeni, 10.500 organiziranih članov in članice.

Kakor velika invalidska družina so bili. Stiskali so si roke, se pozdravljali, razgovarjali — bilo je res pravo tovariško, prijateljsko, bojevniško razpoloženje.

Velika, lepa slika kralja Petra II. je bila pritrjena na zagrinjalu odra, pod njo jugoslovanska trobojnica s šopkom rdečih nageljnov. Ob straneh lavorike — slikovitost in svečanost je dihala z dekoracije in objemala vso dvorano.

Prostori so se polnili. Vsa dvorana je bila zasedena — do 500 oseb sprejme v svoje prostore. Ob straneh tribune prezidijuma so sedeli zastopniki oblasti, uradov, društev, korporacij in lepo število zastopnikov tovariško-bojevniških organizacij: Zveze dobrovoljcev, Udruženja rezervnih oficirjev in bojevnikov, legije koroških borcev in Zveze bojevnikov.

Ob 1/10 se zasliši po dvorani glas zvonca. Vse utihne.

Predsednik tov. Matko Štefe sporoči, da je dnevni red objavljen v »Voj. Invalidu«. V smislu pravil treba izvoliti predsednika občnega zbora, dva overovatelja zapisnika, zapisničarja, 5-članski verifikacijski odbor, 5-članski kandidacijski odbor, in 5-članski odbor za prošnje, pritožbe, predloge in za resolucije.

Iz vrst delegatov se oglasi klic: »Predsednik občnega zbora bodi tov. Matko Štefe!«

Vse potrdi in zaploska. Matko Štefe, zdaj kot predsednik občnega zbora, imenuje za overovatelja zapisnika tov. Juraka iz Novega mesta in tov. Pravičiča iz Maribora. Za zapisničarja pa tov. St. Tomca iz Ljubljane.

V verifikacijski odbor se soglasno izvolijo tov. Zore, Leben, Mozar, Žabkar in Duh.

V kandidacijski odbor pa tov. Geč, Blagotinšek, Tajner, Mlekuž in Jaklič.

V odbor za predloge, pritožbe, prošnje in resolucije pa tov. Vuk, Benedik, Mlekuž, Bokalič in Golob.

Ko se je prezidium občnega zbora tako konstituiral, je tov. predsednik tov. Matko Štefe govoril:

Spoštovani gospodje zastopniki oblasti, dragi tovariši bojevniki, koroški borci, dobrovoljci, rezervni oficirji, draga tovariša zastopnika invalidskega središnega odbora iz Beograda, dragi tovariši delegati in vsi člani našega

Združenja, ki ste prihili sem, da prisostvujete današnjemu občnemu zboru!

Otvaram občni zbor Združenja vojnih invalidov za Slovenijo, ugotavljam sklepčnost ter vas vse gospode zastopnike in druge najpristraneje pozdravljam. Prav posebna čast mi je pozdraviti zastopnika ljubljanskega župana dr. Jure Adlešiča, g. polkovnika Andrejko, zastopnika komandanta 16. artilerijskega polka g. kapetana Mikiča, zastopnika načelnika banske uprave upravnega oddelka g. dr. Hubada, g. dr. Premrova, zastopnika načelnika banske uprave g. viš. rač. in-spekt. g. Adamiča, kot zast. nač. za soc. politiko bar. upr. Kosija, zastopnika dravske finančne dierkcije g. fin. pristava Ropotarja, zastopnika okrožnega invalidskega sodišča g. dr. Krena, zastopnika direkcije pošte, telegrafa in telefona g. Slabino in g. Janka Travnja, zastopnika za Zbornico TOI. Naj bodo vsi ti gg. zastopniki najpristraneje pozdravljeni v naši sredi. (Živahno odobravanje.)

Zelo sem srečen, da imam prijetno dolžnost in čast pozdraviti močno zastopstvo naših tovariških bojevniških organizacij, t. j. zastopstvo zveze voj. dobrovoljcev v osebi Pavlina in Kajžarja (živijo klici), nadalje tovariše iz legije koroških borcev, ki jih je toliko, da naj mi oprostite, da ne navajam vseh, nadalje zastopstvo Zveze bojevnikov Saneina, Koširja in Bizovičarja, zastopnika sokolske župe g. Slano Franca, zastopnika zveze kulturnih društev g. Verbiča, zastopnika Kola jugosl. sester gospo prof. Šantlovo in zastopnika društva Soča, Milosta. Pozdravljam nadalje naše novinarje, zastopnika »Slov. doma« in zastopnika »Slov. Naroda«.

Končno najiskreneje in najpristraneje pozdravljam naša tovariša delegata središnega odbora g. sodnika Mrljaviča in tovariša Djordja Ostojiča, člana viš. inv. sodišča, ki sta naša stara in poštovna tovariša iz sodelavca v našem invalidskem Združenju.

Naj mi gospodje oprostite, če sem morda koga prezrl in ga nisem osebno imenoval. Zato še enkrat kličem: Dobrodošli in najpristraneje pozdravljeni vsi navzoči.

Gospodje zastopniki oblasti, dragi tovariši!

Preden preidemo k našemu delu oziroma reševanju dnevnega reda, smatram, da je naša dolžnost, da se spomnimo naših tovarišev, ki jim ni dano, da bi prisostvovali našemu današnjemu lepemu občnemu zboru. To so tovariši z bojnih poljan, ki so na žalost obležali na bojnem polju in sedaj leže in počivajo na vseh straneh Evrope in drugod. Razen teh ne morejo našemu današnjemu zboru prisostvovati naši tovariši in tovarišice, ki so morali po veliki večini radi slabe socialne zakonodaje leči v prerani grob. Pozivam vas, dragi tovariši, da vsem našim preminulim tovarišim in tovarišicam z menoj zakličete: Slava! (Vsi zborovalci stoje zakličejo trikrat: Slava!)

Naša dolžnost, gospodje in tovariši, je, da se spomnimo našega visokega pokrovitelja, našega mladega priljubljenega kralja (navdušeni klici: Živijo!)

Rojstni dan Nj. Vel. Kralja Petra II.

Dne 6. septembra 1939 praznuje svoj 16. rojstni dan naš Visoki Pokrovitelj Njegovo Veličanstvo Kralj Peter II.

Iskreno se radujemo 16. letnice rojstva svojega preljubega mladega Kralja in mu iz vseh naših src častitamo, ter želimo obilo sreče in zdravja Njemu in Njegovemu Visokemu Kraljevskemu domu.

Naj Ga Bog ohrani dolgo let na čelu naše Domovine Jugoslavije!

jo!) in da mu s tega mesta odpošljemo udanostno brzojavko. Predlagam, da se odpošlje naslednja brzojavka:

Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II., Bled.

Delegati Združenja vojnih invalidov Slovenije, zbrani danes na svoji skupščini, pošljamo Vašemu Veličanstvu naše najudaneje in najpristraneje pozdrave. Živel naš Pokrovitelj in naš Kraljevski dom!

(Navdušeni klici: Živijo!)

Mi stari veterani, stari borci, čeprav onemogli, se še vedno smatramo kot del hrabre vojske. (Klici: Tako je!) Pripravljeni smo vedno in povsod v danem slučaju braniti to, za kar smo prelivali kri kjerkoli in na katerikoli fronti. (Klici: Smo vedno pripravljeni!) Zato smatram za svojo dolžnost, da vam predlagam, da pozdravimo s tega mesta našega vrhovnega predstavnika hrabre jugoslovanske narodne vojske in mu odpošljemo sledečo pozdravno brzojavko:

Ministru vojske in mornarice, armijskemu generalu gospodinu Miljutinu Nediću, Beograd.

Delegati Združenja vojnih invalidov Slovenije, zbrani na svoji skupščini, pozdravljamo vas, našega velikega dobrotnika in predstavnika naše hrabre narodne vojske.

(Živahno odobravanje in ploskanje.)

Gospodje in tovariši! Dolžni smo zahvalo in priznanje dati vsakomur, komur gre. V tej naši dolgotrajni borbi za pravično in dobro sodobno invalidsko zakonodajo nam je veliko pomagal bivši minister za soc. politiko in sedanjí predsednik vlade gospod Dragiša Cvetković. (Živahno pritrjevanje in ploskanje.) Brez njega, brez njegove pomoči ne bi dosegli tega, kar smo dosegli. To je, da smo dobili novi zakon o invalidih, sicer v obliki Uredbe, ki pa ima vendarle zakonsko moč. Ta zakon je v mnogem izboljšal stanje vojnih žrtev v celi Jugoslaviji in zato smatram za našo dolžnost, da se gospodu Dragiši Cvetkoviću kot našem velikemu dobrotniku zahvalimo s posebnim zahvalnim pismom, to pa radi tega, ker se gospod Dragiša Cvetković trenutno ne nahaja v Jugoslaviji. Dovolite mi, tovariši delegati, da takoj po končanem občnem zboru odpošljem gospodu Dragiši Cvetkoviću zahvalno pismo. (Navdušeno odobravanje in ploskanje.)

Preidimo na dnevni red. V »Vojnem Invalidu« je natisnjen. Prizadevajmo si vsi, da bomo popolnoma parlamentarni in da bo naš današnji občni zbor kot velika manifestacija za naše pravice na višku. Zato se naj obravnavajo na današnjem občnem zboru samo večje zadeve, ki so splošnega pomena, manjše pa naj se kolikor mogoče skričijo in omejijo, zlasti take, ki se lahko rešijo administrativnim putem. Tova-

riši delegati, naj bo današnji dan naš dan, dan vojnih invalidov in vseh vojnih žrtev Slovenije.

Prosim tovariše, ki so izvoljeni v posamezne odbore, da prevzamejo pri tajništvu pripravljeni material.

Ako želi kdo gospodov zastopnikov oblasti ali tovarišev bojevnikov besede, prosim, da se javi.

V tem trenutku je vstopil v dvorano general, gospod Dodić Djordje.

Impozantan je bil prizor, ko je vstopil v dvorano, burno pozdravljen. Vsi so vstali, strumno, bojevniško in general je v takem svečanem špalirju starih borcev z bojišč šel k prezidijumu, a predsednik mu je govoril pozdrav in dobrodošlico, vzklikajoč jugoslovanski armadi.

Tovariši delegati! Zelo se čutimo počaščene, da se je potrudil k nam na naš današnji občni zbor sam gospod general. (Navdušeni klici: Živijo!)

Tovariši, kakor sem že uvodoma omenil, se mi, stari borci, stari veterani smatramo še vedno za sestavni del jugoslovanske armade in smo vedno pripravljeni v danem trenutku še preostale naše ude žrtvovati za obrambo naše domovine. (Klici: Tako je.)

Ponovno obljubljam v prisotnosti g. generala, ki nas je počastil s svojo prisotnostjo, da smo vedno na razpolago, kadar nas pokliče naš vrhovni komandant, Njegovo Veličanstvo kralj Peter II. (Burno pritrjevanje in živijo klici.)

Vsa dvorana je stoje poslušala ta pozdrav zastopnika jugoslovanske vojske, ploskala, da se je general dvignil in se poklonil vsem v dvorani.

K besedi se je oglasil zastopnik župana mesta Ljubljane, g. polkovnik Andrejka.

V imenu predsednika mestne občine ljubljanske, gospoda dr. Jure Adlešiča, ki je zadržan in se ne more osebno udeležiti občnega zbora, najpristraneje pozdravljam naše vojne invalide, naše preizkušene borce v brambi domovine. Vse države, ki so bile zapletene v svetovno vojno, so po končani vojski v prvi vrsti vpoštevale one, ki so padli na bojnih poljanah in žrtvovali svoje življenje za domovino in zapustili doma vdove in sirote. Takoj za njimi pa one, ki so se sicer vrnili iz vojne, a so tam pustili svoje zdravje in postali popolnoma ali delno nesposobni za delo. Dolžnost države je, da tem siromakom kolikor mogoče pomaga. Z žalostjo pa moram ugotoviti, da je preteklo 10 let, da so ti siromaki dosegli vsaj delni uspeh glede svojih upravičenih zahtev in teženj. Bodi te prepričani, da bo mestna občina ljubljanska kakor doslej tako tudi v bodoče vedno skušala in si prizadevala spolniti vse upravičene želje invalidov, kolikor je to v njenih močeh. (Živahno odobravanje in ploskanje.) V tem smislu želim občnemu zboru Združenja vojnih invalidov poplusu uspeh.

Predsednik Matko Štefe se zahvali zastopniku g. župana mestne občine

ljublanske za tako laskav pozdrav. Obenem se pa zahvali tudi za vsa prizadevanja gospoda župana in mestne občine ljubljanske, ki je za invalide Slovenije in v prvi vrsti za invalide na področju mestne občine ljubljanske storil vse, kar je bilo v njegovih močeh.

Besedo ima g. tovariš Pavlin kot zastopnik Zveze vojnih dobrovoljcev.

Dragi vojni tovariši! V imenu sreškega okrožja vojnih dobrovoljcev mi je čast pozdraviti vaš občni zbor. Mi vojni dobrovoljci že 20 let spremljamo vaše mučne napore za uresničenje vaših upravičenih zahtev. Upravičenost vaših zahtev mi razumemo najbolj od vseh, saj je v dobrovoljskih vrstah tudi mnogo invalidov. Tudi mi imamo še danes nad 5000 nerešenih prošelj dobrovoljcev in zato popolnoma razumemo težko stanje onih, ki se morajo boriti za svoje upravičene zahteve in težnje.

Vsi, tako vojni invalidi kakor tudi vojni dobrovoljci smo v polni meri izvršili svojo dolžnost napram državi in domovini in je zato tudi njena dolžnost, da nas podpira in ugodí vsem našim upravičenim zahtevam. Dolžnost države je, da nam pomaga zlasti v tako težkem času, kakor je danes. Kdor danes ne vpoštevá upravičenih zahtev vojnih invalidov in ostalih vojnih žrtv, ta ni dober Slovenec, ni dober Jugoslován, ni dober državlján, in lahko rečem, da tudi ni dober človek. (Tako je!) Mi, vojni dobrovoljci, ki smo z vami tako tesno zvezani, želimo, da bi s svojim delom dosegli kar največje uspehe.

Predsednik Štefe Matko: Hvala vam, tovariši dobrovoljci, za vso oporo, ki ste nam jo nudili v naši borbi za biti ali ne biti. Ko je šlo za spremembo oziroma za novi invalidski zakon in za to, da se ukine zakon iz leta 1929, takrat ste s svojim delom dokazali, da ste res naši tovariši in ste nas, bi rekel brat Srb, „mnogo zadušili“. Še enkrat prav lepa hvala vam, tovariši dobrovoljci, za vse, kar ste nam dobrega storili.

Besedo ima tovariš Marušič kot zastopnik Legije koroških borcev.

Čenjeni občni zbor, dragi tovariši! V imenu Legije koroških borcev mi je čast vas najtopleje pozdraviti. Ko je šlo pred 20 leti za utrditev naše severne meje, so naši, komaj iz svetovne vojne vrtni, se vojaki znova zgrabili za orožje, da se ponovno bore za ohranitev in obrambo naše domovine in za njeno svobodo. V tej borbi je padlo nad 300 naših najboljših tovarišev, veliko je pa tudi število onih, ki so na dobljenih ranah v borbi za obrambo naše severne meje postali invalidi. Legija koroških borcev je vedno posvečala posebno pozornost vojnim invalidom, to je žrtvam svetovne vojne in žrtvam bojev za našo severno mejo. Bodite prepričani, da bomo to svojo pozornost vojnim invalidom in ostalim vojnim žrtvam posvečali tudi v bodoče in da se bomo vedno borili z vami ramo ob rami v obrambi vaših in naših pravic. V imenu Legije koroških borcev želim vašemu delu najboljše uspehe in v popolno uresničenje vaših zahtev in da se Uredba o invalidih čimprej v polnem obsegu uzakoni.

Predsednik Štefe Matko: Najprisernejša zahvala vam, tovariši koroški borci. Tudi vi nas niste zapustili v težkih časih, ko je bilo za nas stanje najslabše. Dragi tovariši koroški borci! Prepričan sem, da nam boste tudi v bodoče stali vedno na strani in da nas boste podpirali v vseh naših naporih in prizadevanjih. Vaša pomoč in vaša opora ter pomoč tovarišev dobrovoljcev, oficirjev, ki so se z nami borili ramo ob rami ter tovariško delili z nami dobro in zlo po vseh frontah, nam je velika garancija, da bo preskrba invalidov oziroma invalidski problem končno pravično rešen. Besedo ima tovariš Košir, zastopnik bojnikov.

Dragi tovariši! V imenu bojnikov vas najprisernejše pozdravljam in se vam najiskrenejše zahvaljujem za prijazno povabilo na vaš današnji občni zbor. Dragi tovariši! Današnji datum oziroma vsa poslovna doba oblastnega odbora Združenja vojnih invalidov v pretekli dobi je zgodovinskega pomena. To dobo ne gledamo samo kot vaš socialni uspeh, ki ste ga brez dvoma zaslužili, ampak gledamo to dobo tudi z vidika bodočnosti in jo moramo tudi s tega vidika presojati. Če bi vojni invalidi ostali še nadalje zapušteni in prepuščeni sami sebi, bi to na bodočo generacijo vplivalo zelo porazno. S tem, da ste priborili svojim tovarišem vsaj nekaj pravic, ste priborili tudi moralno pridobitev za bodočo generacijo. Z željo v srcu, da bi bila ta Uredba čimprej praktično izvedena, vam želim naj-

večje uspehe pri vsem vašem bodočem delu. Dragi tovariši! Bodite uverjeni, da bomo mi bojnikov tudi v bodoče z vso pozornostjo zasledovali vaše težnje, da vam bomo tudi v bodoče stali na strani in vam po svojih močeh pomagali. Kajti, če kdo, moramo baš mi bojnikov razumeti vaš težki položaj in nas radi tega tembolj vesele uspehi, ki jih dosežete. Današnjemu občnemu zboru želim popoln uspeh in vas ponovno tovariško pozdravljam.

Predsednik Štefe Matko: Dragi tovariši bojnikov! Naš uspeh je tudi vaš uspeh. Brez vas, tovariši, brez vaše pomoči ne bi mi dosegli tega uspeha, kakor smo ga. Zato tudi vam, dragi tovariši bojnikov, izrekam svojo najiskrenejšo zahvalo in vas prosim, da nam tudi v bodoče stojite vedno na strani.

Ker se nikdo več ni javil, se je prešlo na prihodnjo točko dnevnega reda, to je poročilo uprave in nadzorstva. Preds. Štefe poroča:

Poročilo o delovanju oblastnega odbora v prošli poslovni dobi je tiskano v našem glasilu »Vojni Invalidi«. Poslovna doba je trajala preko dve leti. Po pravilih bi se moral vršiti občni zbor že spomladi, toda z ozirom na razmere, ki so nastale radi zakonitve nove uredbe o invalidih, se je ta občni zbor zavlekel, tako da ga imamo šele danes sredi poletja, oziroma skoro na koncu poletja.

Tovariši delegati! Delovanje oblastnega odbora ni bilo mogoče opisati detajlno. Oblastni odbor se je odločil, da poda pismo poročilo kolikor mogoče stisnjeno. O delovanju oblastnega odbora v teku zadnjih dveh let bi morali napisati debelo knjigo, ako bi hoteli prikazati vse, kar se je v oblastnem odboru delalo. Oblastni odbor je imel predvsem nalogo, da po sklepu zadnjega občnega zbora Združenja vojnih invalidov v Sloveniji napravi vse za novi invalidski zakon, kajti zakon o invalidih iz leta 1929 je bil nemogoč. Zato se je oblastni odbor najprej vrgel v to akcijo. Kaj je v tej akciji delal in kaj je dosegel, imate opisano v prvem poglavju poročila. To je sicer nekoliko obširnejše poglavje, vendar pa ne vsebuje vseh naporov in vseh borb, ki jih je moral oblastni odbor izvajevati, da smo dosegli vsaj delni uspeh. Zato so naši uspehi oziroma neuspehi tudi samo na kratko podani. Ako kdo tovarišev delegatov želi še kako pojasniti, mu je oblastni odbor vedno na razpolago.

V drugem odstavku je opisano izvrševanje invalidskega zakona oziroma invalidske uredbe. To je opisano bolj na kratko, ker oblastni odbor še ni imel na razpolago točnejših in podrobnejših podatkov o tem, kako se bo invalidska uredba izvrševala. Sicer ste pa, tovariši delegati, o tem sami dobro poučeni, ker ste vsi več — da se izrazim po vojaško — na terenu ali manj pri tej uredbi sodelovali.

Invalidska uredba nam je predpisala tudi reorganizacijo invalidskega združenja v celi državi, ki se pa do danes še ni izvrševala in se bo izvrševala postopoma, to je od spodaj navzgor, počenši od prvih celic invalidskega združenja.

V naslednjem poglavju je kratko opisana borba za našo staro pravdo in borba oziroma akcija za vrnitev naših invalidskih domov, ki so svoj čas služili samo invalidom in onemoglim bojnikom. (Klici: Nam jih morajo dati nazaj!) Ti domovi v Sloveniji ne služijo več svojem namenu. (Klici: Žalostno!) Oblastni odbor je storil vse potrebno in napravil vse korake, da pridemo enkrat do čistih računov v tem oziru. (Živahno pritrdjevanje.) Star pregovor pravi: »Čisti računi, dobri prijatelji.« Oblastni odbor je imel tukaj veliko skrb in veliko dela, uspeha pa na žalost nobenega. (Klici: Žalostno, da nas ne razumejo oziroma nečelo razumeti!) Tovariši, prosim vas, da se ne razburjate. Zakaj oblastni odbor v tem ni dosegel uspehov. Vam tukaj ne morem na drobno pojasnjevati, ker bi se to preveč zavleklo. Kakšen je danes položaj tega vprašanja? Rekel bi, da je to nekaj pravnih procesov. Položaj tega pravnega procesa je podal v poročilu, sicer nekoliko zgostjen, vendar pa mislim in upam, da vam bo tudi to prilično jasno. Ako pa kdo želi kakega pojasnila, ali če kdo smatra, da oblastni odbor v tem oziru ni pravilno delal, je oblastni odbor vedno tu, da da odgovor za svoje delo.

Poleg večjih važnih problemov je oblastni odbor imel prav gotovo veliko drobnih stvari, ki jih ni mogel vseh popisati v svojem poročilu.

Združenje vojnih invalidov, ki je pod vodstvom oblastnega odbora v Ljubljani, ima precej številno članstvo. Oblastni odbor vodi točno statistiko o svojem članstvu, ki je tudi podano v poročilu.

Tudi glede »Vojnega Invalida«, našega službenega lista, je podan kratek pregled. Kako pa je oblastni odbor gospodaril v finančnem pogledu, je pa razvidno iz bilance, ki je natisnjena na koncu poročila o poslovanju oblastnega odbora v pretečeni poslovni dobi. Vsem članom v Sloveniji je pa oblastni odbor razposlal tudi račun izgube in dobička in podrobne podatke o dohodkih in izdatkih.

Tovariši delegati! Vsi ste danes sodniki tega našega dela in imate dolžnost, da ga temeljito pretresete in ocenite. Prosim vas, da ga ocenite objektivno in nepristransko. Prepričan sem tudi, da bo vaša sodba popolnoma nepristranska in

objektivna. Obenem vas pa tudi prosim, da opustite vsako nestvarno kritiko in da ne kritizirate tega, česar oblastni odbor ni napravil, oziroma ni mogel napraviti. Bodite prepričani, da namenoma ni bilo nič slabega storjenega. Oblastni odbor je dal vse, kolikor je mogel dati. Gotovo je, da z novim invalidskim zakonom oziroma z novo Uredbo še niso rešena vsa invalidska vprašanja. Kar se pa tiče izvrševanja Uredbe, smo pa pravzaprav šele v začetku. Kakor sem že omenil, vam podrobnejših pojasnil radi prepričlo odmerjenega časa tukaj ne morem podati, ali oblastni odbor je vedno vsakemu na razpolago, če komu ni kaj jasno in če želi kakih nadaljnjih pojasnil.

Gregorin — Škofja Loka: Prosim tov. predsednika, da nam pojasni, kako je prišlo do tega, da smo zgubili Golnik, hišo na Mirju, Invalidski dom v Celju in v Rogaški Slatini.

Predsednik: Kako je prišlo do tega? Naj podam sledeče poročilo:

Dragi tovariši in gospodje zastopniki oblasti! To je dolga stvar in če bi hotel razložiti vsa zgodovina teh domov, bi to trajalo zelo dolgo. Zato bom skušal na to vprašanje odgovoriti na kratko in sicer kolikor mogoče jasno. Prva leta po vojni smo imeli v Sloveniji več invalidskih domov. V tem oziru smo bili mi Slovenci — vojni invalidi od vseh naših tovarišev v Jugoslaviji najbolj preskrbljeni. Kako je prišlo do tega, da ti domovi ne služijo več svojemu prvotnemu namenu, je v prvi vrsti vzrok v upravljanju oziroma v upravljanju teh domov. Fond za preskrbo vračajočih se vojakov je svoj čas upravljal upravni odbor po statutih, ki so po našem prepričanju in po mnenju pravnikov še danes veljavni in bi moralo to premoženje, obstoječe v teh domovih, dobiti za upravljanje poseben odbor. Svoj čas je bilo v statutih določeno, da ta fond upravlja vsekakor deželni poglavar, da pa imajo pri tem svojo funkcijo tudi drugi sodelavci. To se je prva leta po vojni tudi faktično izvajalo. Potem so se pa ti delavci vedno bolj reducirali in je na koncu prišlo do tega, da so dobili vso upravo v roke dva ali trije uradniki pri banski upravi oziroma pri bivšem velikem županstvu. Kakor veste, so ti domovi last fonda za preskrbo vračajočih se vojakov in so kot taki zemljkrajno vpisani. To je Golnik, Invalidski dom v Celju, ki se je pozneje spremenil v javno bolnišnico in invalidski dom v Rogaški Slatini, iz katerega je nastal hotel, ki se imenuje sedaj hotel »Beograd«. Hiša na Mirju je pa zadeva zase. Ta hiša je bila zidana iz rednih invalidskih kreditov socialnega resora in pa iz dobrovoljnih prispevkov narodnih ustanov iz prispevkov fonda za preskrbo vračajočih se vojakov itd. Kar se tiče zdravilišča Golnik se je prevladila uprava na manjšo upravo in se je tudi tako napravilo, da služijo danes v prvi vrsti drugim in šele v zadnji vrsti vojnim žrtvam in onemoglim borcem, ako morejo plačati stroške za svojo oskrbo in zdravljenje. (Klici: Žalostno! Ali smo to zaslužili!) Tovariši! Podrobneje vam te zadeve ne morem pojasnjevati, ker bi bilo preobširno. Zatrdim vam samo, da je oblastni odbor podvzel vse potrebne korake, da dobi pri tej hiši pravico soupravljanja in pravico soupravljanja, ker stoji na stališču, da mora ta stvar še vedno služiti svojemu prvotnemu namenu, čeprav se je stanje tekom let spremenilo. Oblastni odbor je mnenja, da se mora dati fondu za preskrbo vračajočih se vojakov enkrat točen obračun. Banska uprava, ki je v tem oziru merodajna, predvsem pa gospod ban, ki je po statutih predsednik te uprave, nam dosedaj še ni dal takega odgovora kakor smo ga zahtevali in kakor smo ga stavili v sporazumu z drugimi bojnovniškimi organizacijami. (Klici: Urgirajte, naj ga da!) Kot sem že omenil, smatra invalidsko Združenje, da mora to premoženje služiti vsem onemoglim borcem, tudi onim, ki niso organizirani v invalidskem Združenju. Vemo, da je mnogo onemoglim borcev med bojnikov, med vojnimi dobrovoljci, med Majstrovimi borci, med Legijo koroških borcev itd., ki so ravno tako potrebni preskrbe in negovanja. Ti sicer po večini niso pod zaščito invalidskega zakona, toda po novi Uredbi o invalidih imajo tudi ti priliko, da uveljavljajo svoje pravice. Iz tega sledi, da bi moralo to premoženje služiti vsem onemoglim borcem, in ker predstavljajo te organizacije, ki sem jih pravkar omenil, vse bivše borce, smatra oblastni odbor, da so tudi ta predstavništva upravičena, zahtevati na merodajnem mestu, da se upoštevajo pri upravljanju teh domov. (Klici: Se morajo upoštevati! Mi to zahtevamo!)

Tovariši delegati! Ta stvar je v teku in jaz upam, da je oblastni odbor v tem oziru pravilno delal in da je stvar tudi pravilno razumel, kakor se je v tem pogledu sporazumil z ostalimi bojnovniškimi organizacijami. Oblastni odbor je storil vse, kar je bilo v njegovih močeh, da se ta zadeva za nas ugodno reši. Kedaj bo pa prišla rešitev, tega pa seveda ne morem vedeti.

Zelo nas je pa presenetil nek amandament v finančnem zakonu za proračunsko leto 1930/40, s katerim se pooblašča minister za soc. politiko, da lahko da prepisati te domove oziroma to premoženje, to lastnino onemoglim bojnikov, na koga drugega. (Klici: To bi bilo popolnoma protizakonito!) Pravniki pravijo — jaz nisem pravnik — da je to nemogoče. Mislim, da se pravniki ne motijo in da jim

lahko verujemo. Prepis, kolikor mi je znano, se še ni izvršil.

K besedi se oglasi tov. Žlender:

Tovariši! Marsikaj bi lahko omenil in bi o tej zadevi lahko govoril cele ure. Da vas pa ne bom predolgo mudil in preveč zavlačeval naše razprave, hočem omeniti samo par stvari.

Kar se tiče dela oblastnega odbora v pretečeni poslovni dobi, moram reči, da je bilo delo oblastnega odbora v zadnjem času tako, da ga človek, rekel bi, lahko z veseljem sprejme. Zakaj kdo je bil tisti, ki je delal na ustvarjanju uredbe o invalidih in kdo je bil tisti, ki je izvojeval boj za naše pravice, za katere smo se dolga leta zama borili. To sta delala naš oblastni odbor in njegov predsednik, ki je s svojim neumornim in nesebičnim delom dosegel, da smo vsaj deloma prisli do svojih pravic. Zato naj bosta tega mesta izrečena najprisernejša zahvala gospodu predsedniku današnjega občnega zbora. (Živahni klici: Živijo Štefe!) Prav tako moramo izreči najtoplejšo zahvalo tudi našemu oblastnemu odboru, ki je v polni meri vršil svojo dolžnost.

Žal pa moram s tega mesta iznesti, da so se pri vsem trudu in naporu našega oblastnega odbora pokazali na drugi strani tudi neuspehi. Uredba o invalidih in ostalih vojnih žrtvah nam ni prinesla vsega, kar smo pričakovali. Predvsem pa moram grajati, da smo izgubili ustanove, v katere so se prej lahko zatekli naši ljudje invalidi in vojne sirote. Konstatirati moram, da oblastni odbor ni postopal popolnoma pravilno in da je zašel na napačno pot, ker ni takoj z vsega početka z vso odločnostjo nastopil za te pravice in se z vso resnostjo zavzel za to, da se ti domovi ohranijo namenu, za katerega so bili ustanovljeni. Ne bom govoril nadalje, ker bi bilo to nepotrebno. Trdno sem prepričan, da bo oblastni odbor storil vse, kar je v njegovih močeh, da se nam krivica, ki se nam je zgodila z odvzetjem naših invalidskih domov, popravi. Prosim samo oblastni odbor, naj vztraja pri svojem začetnem delu in naj kar najodločneje zahteva, da se nam vrnejo naši invalidski domovi, ravnaajoč se po geslu: Kar je moje, ni tvoje, in kar je tvoje, ni moje.

K besedi se oglasi tov. Geč — Maribor:

Spreговорiti hočem samo par besed na splošno glede zdravljenja naših invalidov in iznesti nekaj splošnih misli. Kar se tiče zdravljenja naših invalidov, ki je predvideno v novem zakonu oziroma v novi Uredbi, imamo sedaj v Sloveniji samo en dom, to je invalidski dom v Dolenjskih Toplicah. V Dolenjskih Toplicah se morejo zdraviti samo revmatični bolniki, ker Dol. Toplice za zdravljenje drugih bolezni niso primerne. Pogrešamo pa dom ali vsaj okrevališče za tovariše invalide, ki so tuberkulozni in so gotovo potrebni prav posebne nege in posebnega zdravljenja. V tem oziru se v Sloveniji ne moremo ponašati, da smo na višku. Za zdravljenje tuberkuloznih bolnikov imamo danes pravzaprav samo Golnik, toda tega zdravilišča se naši invalidi ne morejo posluževati, ako ne plačajo, čeprav je v njem investirano milijone invalidskega denarja. Ako se hoče danes tuberkulozni invalid zdraviti na Golniku, mora oskrbne stroške plačati sam, seveda, če ima za to potrebna denarna sredstva, ali pa jih mora plačati Invalidski fond, kljub temu, da je bil Golnik kupljen in ustanovljen za zdravljenje tuberkuloznih invalidov in njihovih rodbinskih članov. Ko je svoj čas naša deputacija intervenirala v tej zadevi pri gospodu banu, ni dobila povoljne rešitve. Jaz se samo čudim, zakaj se ta stvar zavlačuje, ko je vendar jasno, da zdravilišče Golnik pripada nam. Ta zadeva se mora enkrat razčistiti in je na vsak način potrebno, da se izda odločba, da bomo vedeli pri čem smo.

Zdravljenje v Dol. Toplicah se vrši vsako leto po razpisu banske uprave. To se je vršilo tudi letošnje leto. Dobili pa smo razne pritožbe, da letos to zdravljenje ni bilo tako, kakor je bilo prejšnja leta. Že zbiranje prošelj in pošiljanje bolnikov v Toplice se ni vršilo tako, kakor bi bilo želeli. Tudi hrana ni bila taka, kakršno so bolniki pričakovali. Če izda invalidski fond znatne vsote za zdravljenje svojih bolnikov v Dol. Toplicah, potem mislim, da bi bila oskrba že lahko boljša, kakor je. (Klici: Tako je!) Če vidimo, kako se skrbi za zdravljenje vojnih invalidov v Beogradu in v drugih krajih naše države, potem ne vemo, zakaj se ne bi moglo tudi v Sloveniji za zdravljenje invalidov boljše poskrbeti. Na vsak način bi bilo potrebno, da bi pri tem sodelovali tudi invalidi. Mislim, da imamo dovolj gospodarsko izvežbanih ljudi, ki bi lahko tudi pri gospodarstvu invalidskega doma v Dol. Toplicah sodelovali. Potreb-

no pa je, da ima banska uprava poseben aparat, ki naj invalidom pomaga, če banovinski zdravniki ali pa kaki drugi faktorji kaj pogrše.

Predsednik Štefe Matko: Naj na kratko odgovorim na izvajanja tovariša Geča. Samoposebi je umevno, da je oblastni odbor napravil vse potrebne korake in da se je zavzel za ustanovitev invalidskega oddelka pri banski upravi. Če se ta oddelek še ni ustanovil, oblastnega odbora ne zadene nobena krivda. Oblastni odbor bo tudi nadalje delal na to, da se izraženim željam po ustanovitvi invalidskega oddelka pri banski upravi čimprej ugoti.

Kar se tiče zdravljenja v Dol. Toplicah, naj omenim, da je oblastni odbor že decembra meseca lanskega leta stavil banski upravi predlog, naj skliče konferenco zastopstva banske uprave in zastopstva oblastnega odbora, da se dogovori vse potrebno radi zdravljenja invalidov in da se ustanovi program sodelovanja med bansko upravo in Združenjem vojnih invalidov. Efekt našega predloga in naših posredovanj tako glede zdravljenja invalidov kakor tudi ustanovitve posebnega invalidskega oddelka je bil ta, da nam je banska uprava odgovorila, da nima kredita za ustanovitev posebnega oddelka za opravljanje teh poslov. Za enkrat je vse te posle poverila samo enemu svojemu uradniku. Mi se seveda s tem ne moremo zadovoljiti in se tudi ne zadovoljimo. To vprašanje je za enkrat mrtva točka in sicer mrtva radi tega, ker nimamo denarja. (Ogorčeni klici: Za druge stvari imajo pa dovolj denarja.) Tovariši, ne razburjajte se. Saj bo vsak dobil besedo, kdor bo hotel o tej zadevi govoriti. Oblastni odbor za enkrat tega vprašanja tudi ne smatra kot kak poseben velik problem. V Uredbi je točno predpisano, kako morajo postopati v invalidskih zadevah cerkvene oblasti, občine, sreska načelstva, pa tudi javni zdravniki. Treba je samo aparat zavrteti od zgoraj in se bo Uredba hitreje izvrševala. Kar se tiče specijelno posebnega invalidskega oddelka pri banski upravi, mislim, da stvar ne bo zadela na posebne težkoče. Za ta oddelek bi zadostovali trije dobri uradniki, ki naj bi bili vsaj bojevniki, ako ne invalidi. Na vsak način pa morajo biti ti uradniki iz bojevnikiških vrst, ker ti najboljše poznajo dušo invalidov in poznajo tudi socialni invalidski problem, vsaj toliko, da bodo z nami lahko sodelovali. To se bo prav lahko doseglo, samo uradni aparat je treba nekoliko zavrteti, da bo nekoliko hitreje deloval. Mogoče bi se v tem oziru pokazale kake težave v finančnem pogledu, toda mislim, da bo tudi te težave mogoče premagati. Do novega proračuna bo zadostovalo par deset tisoč dinarjev, v novem proračunu se pa lahko vstavi za to primerna vsota. Upam, da se bo v bodoče uradni aparat nekoliko hitreje vrtel, da bomo prišli vsaj do konca tega leta do novega invalidskega oddelka pri banski upravi. (Klic: To je predolgo!) Tovariši, vem, da vas, ki poznate razmere na deželi, to razburja. Tudi nam so znane te stvari, saj dobivamo od raznih strani pritožbe, da morajo plačevati naši invalidi takse za različna spričevala in dokazila, pa tudi za ordinacije pri sreskih zdravnikih, čeprav so invalidi po Uredbi teh taks prosti. Toda, tovariši, vse to se bo moralo urediti, ker so to zakonite pravice invalidov. Pri tem se mnogo greši radi neznanja oziroma nepoznanja Uredbe, veliko pa tudi radi malomarnosti. Dogajajo se seveda tudi slučajji, da se z reveži vojnimi invalidi, ki so slabo oblečeni, ne postopa tako, kakor bi se moralo. Vse take primere je treba prijaviti pristojni oblasti, ki naj krivce primerno pouči in po potrebi kaznuje. Vemo, da si naši tovariši invalidi — stari borci — in naše vojne vdove z največjo muko in težavo služijo kruh in vzgajajo naše potomstvo. Zato je potrebno, da se tem sirotam pomaga. Skrbeti je treba, da bodo vojni invalidi in vojne vdove mogle preživljati in vzgajati svoje potomstvo v pravi smeri in da ga bodo vodile vedno po ravni poti. Zato je treba ukreniti in storiti vse, da se jim to omogoči. Za invalide in vojne vdove bo treba skrbeti v nekoliko večji meri, kakor do sedaj. Izgovor, da ni kredita, po mojem mnenju ne drži. Pri nekoliko dobri volji se da tudi brez denarja marsikaj narediti. V našem Združenju tudi nismo imeli denarja, pa smo kljub temu delali in smo marsikaj dobrega napravili.

Tovariši, jaz vam ne bom nadalje razlagal našega dela. Oblastni odbor se je

potrudil, kolikor se je mogel in ni njegova krivda, če nismo dosegli vsega, kar bi bilo potrebno. Tekom razprave so se izrazile želje, naj oblastni odbor v bodoče bolj energično nastopa, kakor je dosedaj. Gotovo je, da bo oblastni odbor zastavil vse svoje moči v doseg naših pravic, mislim pa, da je oblastni odbor tudi do sedaj v polni meri izvrševal svojo dolžnost.

Ker so se še nekateri tovariši javili k drugi točki dnevnega reda, to je k poročilu uprave in nadzorstva, prosim vse nadaljne govornike, da se točno držijo predmeta in naj bodo v svojih izjavah čim krajši, ker drugače ne pridemo nikamor naprej. Besedo ima tovariš Jurak.

Jurak: Dragi tovariši! Vsi delegati smo z zadovoljstvom vzeli na znanje poročilo o delovanju oblastnega odbora v pretečeni poslovni dobi. Oblastnemu odboru smo vsi hvaležni za ves trud in vse napore, ki jih je zastavil za to, da nam je priboril čim več pravic. Dasi novo Uredbo o invalidih in ostalih vojnih žrtvah pozdravljamo, je vendar naša skupna dolžnost, da z vso odločnostjo in vztrajnostjo delamo za revizijo vseh vprašanj, ki nas v novi Uredbi nikakor ne morejo zadovoljiti. Treba bo še nadaljnega dela, da se uredi še vse one zadeve, ki jih danes invalidska Uredba ne vsebuje, ali jih pa ne vpoštevata v popolni meri. Predvsem je treba poskrbeti, da se bo vse poslovanje, ki se tiče invalidskih zadev, hitreje vršilo in da se bodo invalidske zadeve sploh hitreje reševale, kakor se to godi danes.

Uredba predvideva n. pr. v § 80 komisijo za pregledovanje invalidov, ki se mora ustanoviti na sedežu vsakega vojaškega okrožja. V zvezi s tem je § 75, po katerem mora sodišče ocenjevati važnost in vrednost zbranega dokaznega gradiva po svobodnem prepričanju. Na žalost moram ugotoviti, da je v Novem mestu skoro 95% invalidov še ne pregledanih. Med temi so tudi bolni, kakor Škedel Anton, Oštir Lojze itd. Zato prosim, da oblastni odbor poskrbi, da se bodo ti pregledi in ocene invalidov vršili nekoliko hitreje.

Besedo dobi tov. Blagotinšek — Celje.

Blagotinšek: Spoštovani gospodje, dragi tovariši! Minulo je dve leti in nekaj mesecev, od kar smo bili zbrani tukaj na našem zadnjem obnem zboru, na katerem smo zahtevali boljši invalidski zakon in naročili našem oblastnemu odboru, da nadaljuje borbo za doseg pravic vojnih žrtev. Danes moramo priznati, da se je položaj vojnih žrtev mnogo zboljšal, čeprav še vedno ni tak, da bi bili lahko vsi popolnoma zadovoljni, zlasti kar se tiče vdov in vojnih sirot, čeprav se je tudi tem stanje nekoliko zboljšalo. Zato bo treba še nadaljnega dela, da se nam priznajo tudi one pravice, ki jih v sedanji Uredbi še nismo dobili. Oblastni odbor je s svoje strani storil vse, kar je mogel za zboljšanje položaja vojnih žrtev, ter mu moramo zato izreči našo iskreno zahvalo. Priznati moramo tudi, in sicer hvaležno priznati, da je bil na naši strani celokupni slovenski narod. Dolžnost in hvaležnost nam narekuje, da se iskreno zahvalimo vsem, ki so nam pomagali v naši težki borbi za doseg naših pravic. Predvsem se moramo zahvaliti našemu časopisju, ki nas je v naši borbi krepko podpiralo in nam dalo neprecenljivo moralno oporo. (Živahno pritrjevanje in ploskanje.) Hvaležni smo vsem društvom in drugim javnim korporacijam, ki so nastopile kot boriteljice za naše pravice. Posebna zahvala naj bo izrečena s tega mesta tudi vsem slovenskim občinam in slovenskim županom, ki so imeli polno razumevanja za zahteve po zboljšanju bednega položaja vojnih žrtev in so nas z vsemi močmi podpirali. Še enkrat naj-iskrenejša zahvala za vso podporo, ki smo je bili deležni s strani naše javnosti.

Posebno moram poudariti, da nam je bilo in toplo pri srcu, ko smo čutili, da živimo v srcu našega naroda, ki ima smisel za naše žrtve in za naše trpljenje, ki smo ga doprinesli v obrambi naše skupne domovine. Ko smo bili zbrani tukaj na našem zadnjem obnem zboru, smo bili zelo zaskrbljeni ne toliko zase, kakor za našo domovino, katero vsi iskreno ljubimo. Že dolgo živimo v resnih in nevarnih časih, v časih, ko nam je poleg topov in bajonetov potrebna tudi pravična zaščita vojnih žrtev. Danes nismo več tako zaskrbljeni, ker vemo, da bo mogel narod, ki spoštuje vojne žrtve, ustvariti s svojim junaštvom nov Cer, nov Kajmakčalan in tudi nov naš slovenski Korotan.

Ko dajemo oblastnemu odboru vse priznanje za njegovo delo, moramo vendar podčrtati naše invalidske domove, ki so nam jih odvzeli, in pozvati oblastni odbor, da dela z vso odločnostjo na to, da se nam ti domovi čimprej vrnejo. Priznati moramo, da je bila v Sloveniji takoj po osvoboditvi zaščita invalidov res na višku. Takrat smo kupili in napravili invalidske domove, tako na Golniku, v Celju, v Rogaški Slatini, v Dol. Toplicah ter hišo na Mirju. Ti domovi so še danes zemljeknjižno pravna last narodnega invalidskega fonda. Toda ti domovi danes ne služijo več svojemu prvemu namenu, ker nimamo danes v Sloveniji niti enega invalidskega doma, kamor bi mogli iti vsaj starejši in bolehní ter nege potrebni invalidi. Živimo v državi, v kateri je privatna lastnina 100% zajamčena. Nemogoče je danes pri nas, da bi prišel posestnik Martin k posestniku Janezu in bi mu rekel: »Ti, Janez, od danes naprej je tvoje posestvo moje in nisi več ti gospodar, ampak jaz.« To je čisto nemogoče, kajti vsak posestnik ostane zakoniti lastnik svojega imetja, dokler ga prostovoljno ne proda ali pa se mu ne proda na javni dražbi. Zato je tudi nemogoče, da bi se nam naši domovi, ki so nesporno naša last, odvzeli. Nimam povoda, da bi dvomil v dobro voljo naših oblasti, da bodo to zadevo pravično in zakonito rešili. Zato moramo z vso odločnostjo zahtevati, da se nam odvzeti domovi čimprej vrnejo. Oblastni odbor mora zastaviti vse svoje sile in z vso odločnostjo zahtevati, da se stvar čimprej reši v našo korist. Nam ne more zadostovati zadevno pojasnilo tov. Štefeta, ki nam je povedal, da je oblastni odbor storil vse, kar je bilo v njegovih močeh. Ta zadeva se vleče že nad 10 let in je skrajni čas, da se že vendar enkrat razčisti in končnoveljavno reši.

Predsednik Štefe Matko: Tovariši delegati! Oblastni odbor je, kot sem že izjavil in še ponovno izjavljam, v tej smeri podvzel vse potrebne korake in je zahteval, da se ta zadeva enkrat za vselej razčisti. To je zahteval skupno z drugimi bojevnikiškimi organizacijami. Zahteval je pismo in ustmeno potom deputacij na merodajnih mestih, da se ta stvar že vendar enkrat reši. Kje je vzrok, zakaj se to ne reši, tovariši delegati, tega vprašanja ne stavljam meni, ker za rešitev teh stvari nisem kompetenten niti jaz niti naš oblastni odbor, ampak predvsem gospod ban, v čegar rokah je, da se ta rešitev izda. Zakaj se to še ni zgodilo, ne vem. (Klici: Urgirajte!) Ako bi bilo vsaj nekoliko dobre volje, mislim, da bi bila ta zadeva lahko že zdavnaj rešena. Ko se je zglasila pred par meseci pri gospodu banu naša deputacija v zadevi Golnika, nam je gospod ban izjavil, da bo pustil kljub vsemu Golnik prepisati na bansko upravo. (Velik nemir in ogorčeni medklici.) Tovariši, prosim vas, da se ne razburjate. Jaz nisem pravnik in ne morem presoditi, kdo ima v tem oziru prav. Mogoče ima prav banska uprava, mogoče pa oblastni odbor. Če nekateri pravniki pravijo, da ima prav banska uprava, drugi pa, da imamo mi, bi laik mislil, da je to popolnoma priprosta stvar in da za njeno rešitev zadostuje samo zdrav razum, ali pa kakor pravi Nemec: »Hausverstand«. Čisto gotovo je, da se kaka lastnina, ki je naša last, nam ne more tako brez nadaljnega odvzeta. Pa naj bo že stvar taka ali taka, ali naj imamo mi prav ali ne, oni, ki imajo to zadevo rešiti, je do sedaj še niso rešili. Danes smo že čuli očitke, da oblastni odbor v tem oziru ni dovolj energično nastopil. (Klici: To je tisto!) Tovariši, oblastni odbor je ravnal in delal po svojem najboljšem prepričanju in ne vem, kje bi se našla kaka druga pot ali druga sredstva, s katerimi bi bilo mogoče bolje in hitreje privedi to zadevo do konca. Ako smatrate, da naj v bodoče oblastni odbor še krepkeje zagrabi, potem bo pač moral to tudi storiti. Čutim, dragi tovariši, da v tem oziru niste zadovoljni, toda oblastni odbor ni kriv, ako drugi, ki so zato poklicani, ne izvrše tega, kar so izvršiti dolžni.

Besedo ima tovariš Zupan.

Zupan: Nameraval sem govoriti o naših invalidskih domovih. Ker pa so to zadevo že drugi predgovorniki izčrpno obravnavali, o tem jaz ne bom govoril. Pripomnim samo, da se mi zdi, da nas smatrajo naše oblasti za otroke, ki morajo imeti svoje kuratorje. Menda mislijo, da smo tudi mi vojni invalidi taki otroci, in da ne smemo sami gospodariti s svojim imetjem. Toda tovariši, večkrat se pri-

peti, da otrokom njihovi kuratorji sami pripravijo njihovo premoženje in jim prodajo njihovo posestvo. Lahko se to pripeti tudi nam, če bomo še nadalje pod kuratelo. Toda naj s tega mesta povem vsem merodajnim faktorjem, da vojni invalidi nismo nikaki otroci, da ne potrebujemo nikakih kuratorjev in da bomo s svojo lastnino že sami gospodarili, kakor je to dobro in prav. Zato tudi jaz apeliram na bodoči oblastni odbor, naj skupno z ostalimi bojevnikiškimi organizacijami stori najenergičnejše korake, da se nam odvzeta lastnina čimprej vrne.

Predsednik Štefe Matko: Ker je lista govornikov za razpravo o drugi točki dnevnega reda, to je poročilo uprave in nadzorstva izčrpana, preidemo k tretji točki dnevnega reda: Razrešnica. Besedo ima tovariš Blagotinšek.

Blagotinšek: Ker smo se že na snočni anketi prepričali, da je vse delo in poslovanje oblastnega odbora, zlasti pa blagajniško in računsko poslovanje v najlepšem redu, predlagam, da se da sedanjemu oblastnemu odboru razrešnica in sicer razrešnica s pohvalo.

Soglasno in z odobravanjem sprejeto.

Predsednik Štefe Matko: Preidimo k četrti točki, to je poročilo o invalidski zakonodaji in njenih težkočah.

Prosim tovariše, ki žele govoriti o tej točki, da se javijo k besedi. (Se zgodi.) Tovariše, ki so se prijavili k razpravi, prosim, da naj bodo čim krajši v svojih izjavah in da ne ponavljajo ene in iste stvari dvakrat ali trikrat. Zlasti jih pa prosim, da opuste vsak najmanjši napad na predstavnike oblasti in na gospoda bana. Ponovno prosim vse govornike, naj čimkrajše izražajo svoje misli, da ne bodo predolgo mučili gospodov zastopnikov in naših tovarišev.

K besedi in debati se oglase tov. Kovač, Bokalič, Tajnar, Jurak, gospa Repičeva, tajnica sred. odbora Ljutomer, Mlekuš, Zabkar, Rus, Zupančič, Pogorelec, Češnovar, Koman, Janžekovič, Maurin, Nadižovec, Geč, Podlunšek. Vsa debata in zahteve se sučejo okoli izboljšanja Uredbe, posebno bolezenskih invalidov, kar se strne vse v resolucijo, ki je bila sprejeta in jo bo naša delegacija na kongresu Združenja zagovarjala in zahtevala izvršitev. Priobčitev vse debate bi obsegala dve celi številki lista. Če bo prostor dopuščal, jo bomo priobčevali v prihodnjih številkah v odlomkih.

Nato dobi besedo tov. Mrvaljevič, delegat Sred. odbora, ki poda primerno sliko, kje so vzroki, da se Uredba še v polnosti ne izvršuje.

Mrvaljevič: Dragi tovariši! Kakor že prejšnja leta tako imam tudi danes čast v imenu Središnjega odbora prisostvovati letni skupščini Združenja vojnih invalidov v Sloveniji in ostalih vojnih žrtev. Priznati moram, da mi je bilo druga leta, ko smo obravnavali invalidsko vprašanje zelo neugodno, da sem moral vsako leto dajati samo suhoparna poročila. Letos smo v tem oziru v boljšem položaju. Letos se moremo razgovarjati o invalidskem zakonu oziroma o invalidski uredbi, s katero smo hoteli definitivno rešiti invalidsko vprašanje, da bi mogli danes po preteku 20 let reči, da je invalidski problem končnoveljavno rešen. Žalibog moram izjaviti, da invalidsko vprašanje še ni končno rešeno in da bo treba še mnogo dela in naporov, da se uredi tudi zadeve, ki čakajo še daljne rešitve. Izjavim lahko, da smo mi postavili minimum naših zahtev do države, da smo s tem dokazali, da smo pripravljeni na gotove žrtve samo, da se invalidsko vprašanje čimprej definitivno reši. Mi smo to hoteli doseči in smo tudi izdelali načrt Uredbe, s katero bi se bile vse invalidske zadeve ugodno in pravično uredile. Komisija, v kateri sem tudi jaz sodeloval, je izjavila, da je pri nas invalidsko vprašanje končnoveljavno rešeno. Toda ko je načrt invalidske Uredbe prišel iz rok komisije, je bil položen na razna sita po ministrstvih, kjer so ga temeljito pretresli in prereševali. Najprej je prišel v finančno ministrstvo, kjer je pretrpel dosti malih pa tudi velikih sprememb. Ko smo dne 2. decembra lanskega leta čitali invalidsko Uredbo v »Službenih Novinah«, smo videli, da je ta Uredba taka, da ni mogel nihče reči, da je invalidsko vprašanje popolnoma rešeno. Komisija v centralnem odboru je izdelala tak načrt, da ne bi smel vanj nihče posegati, ako bi bili hoteli invalidsko vprašanje na vse strani ugodno rešiti. Uredba je pa na raznih stihih pretrpela take spremembe, da

veliko ljudi, invalidov in ostalih vojnih žrtev ni zaščiteno, s čemer se je tem ljudem napravila velika krivica, ki se mora na vsak način popraviti. Kljub vsem nedostatom, ki jih vsebuje nova Uredba, pa moramo vendar reči, da predstavlja ta Uredba korak naprej in da se je invalidski položaj vsaj deloma zboljšal. Ne bom na dolgo in široko govoril, ampak hočem omeniti samo par najvažnejših stvari. Sicer bo pa moj tovariš Ostojič iznesel še težkoče pri reševanju invalidskih predmetov po novi Uredbi, s čemer niste zadovoljni, kakor je pokazala naša današnja razprava.

Pri izdelavi načrta za novo Uredbo nam je šlo predvsem za to, da izmenjamo stanje po invalidskem zakonu iz l. 1929. Vsi veste, kakšno je bilo stanje invalidov takrat. Preiskanih je bilo nad 20% invalidov ranjencev, ki so izgubili radi nezadostnega procenta invalidnosti svoje invalidnine, nadalje vsi bolezenski invalidi in vse vdove teh invalidov. Takrat je nastal tak kaos, da nismo več vedeli, kaj naj prav za prav delamo. Poleg vseh teh težkoč nam je pa šlo tudi za to, da smo poskrbeli za dobro administracijo. Administracija po invalidskem zakonu iz leta 1929. ni uspela. Divizijska sodišča, ki smo jih imeli po tem zakonu, niso bila kos stavljenim jim nalogam. Če bi ostala ta divizijska sodišča, bi niti v 20 letih ne bile rešene vse invalidske zadeve. Zato je bilo treba administracijo na vsak način izmenjati in tako je prišlo do tega, da smo ustanovili okrožna sodišča. Pri ustanovitvi teh sodišč smo imeli že nekoliko izkušenj po zakonu iz leta 1925, ki je predvideval invalidska sodišča, ki bi mogla reševati invalidske zadeve bolj in hitreje, kakor pa sodišče, postavljeno ad hoc. Divizijskih sodišč smo imeli 16, okrožnih sodišč pa imamo sedaj 72, tako da je dano upanje, da se bodo invalidske zadeve v bodoče reševale mnogo hitreje, kakor pa so se reševale do sedaj. V vsakem večjem okrožnem sodišču bodo postavljene vsaj trije sodniki, ki bodo imeli nalogo, da predvsem rešujejo invalidska vprašanja, ker so po invalidskem zakonu vse invalidske zadeve proglašene kot nujne. Boljšega načina za reševanje invalidskih zadev ni mogel nihče predvideti. Kar se tiče teh invalidskih sodišč, sem prepričan, da bodo v polni meri vršila svojo dolžnost. Seveda bo treba gledati na to, da bo na razpolago dovolj sodnikov in da ti ne bodo preveč obremenjeni tudi z drugimi posli. Na mojem sodišču je n. pr. 10 sodnikov, ki se pečajo z invalidskimi posli. Razume se, da morajo reševati tudi druge zadeve in opravljati tudi druge posle, vendar pa je njihova naloga, da pred vsemi drugimi posli rešujejo invalidske zadeve. Na enak način bi se dala stvar urediti tudi pri drugih sodiščih. Treba je le nekoliko dobre volje, pa se bo vse uredilo v vsestransko zadovoljnost.

Kar se tiče bolezenskih invalidov, omenjenih v § 118 Uredbe, mislim, da to vprašanje ne bo povzročalo posebnih težkoč, kajti danes, po preteku 20 let, ni mogoče zahtevati ne od laikov ne od zdravnikov strokovnjakov, da bi mogli z vso gotovostjo ugotoviti, od kdaj kaka bolezen izhaja. Če ima kdo danes srčno napako, ni mogoče več z gotovostjo ugotoviti ali jo je dobil v vojni ali pa pozneje. Tuberkuloza pravzaprav ni vojna bolezen. Tuberkuloza se na fronti navadno ne dobi, ampak se dobi po raznih ujetniških taboriščih in koncentracijskih taborih. Zato bo pač zadostovalo, da se je bolezenski invalid z najmanj 50% pridobitne nesposobnosti prijavil do 17. maja 1923 in od tega dne podal pristojnemu oblastvu uradne dokaze, da je dobil navedeno bolezen v izvrševanju odredene in obvezne vojaške službe. Kakor vam je znano, po prejšnjih invalidskih zakonih invalid, ki je izgubil na kakršenkoli način svojo invalidnino, ni imel več pravice do zopetne pridobitve. Mi smo to prepričali; po sedanjih Uredbi lahko invalid, ki izgubi svojo invalidnino, to ponovno dobi, če dokaže, da ima pravico do nje. Zato tudi nova Uredba ni toliko važna za invalide ranjence, kakor za invalide, ki so postali invalidi vsled raznih bolezni, ki so jih onesposobile za pridobitna dela.

Druga stvar pa je, da finančne direkcije čimprej prevedejo invalide, ki jim je priznana invalidnina po zakonu iz leta 1929. Zahtevamo od ministrstva za soc. politiko, da to stvar čimbolj pospeši, in da se ta prevedba hitreje izvrši.

Kar se tiče narodnega invalidskega fonda naj omenim, da se je ta fond na-

bral s prispevki dobrih ljudi, ki jim je bila pri srcu usoda vojnih invalidov. Zato je ta fond edino le last invalidov, s katerim morejo samo oni razpolagati. Vsa drugo razpolaganje z narodnim invalidskim fondom je protizakonito in se sredstva tega fonda ne smejo porabiti v nobene druge kot samo v invalidske namene. Iz sredstev narodnega invalidskega fonda so se nakupili in zidali razni invalidski domovi in je torej popolnoma nemogoče, da bi si te domove lastil kdo drugi kot invalidsko Združenje. Kar se tiče invalidskih domov v Sloveniji, to je Golnik, Invalidski dom v Rogaški Slatini, v Celju in na Mirju, so ti domovi nekako avtomatično prešli v upravo bivšega velikega župana ljubljanskega odnosno sedanjega banske uprave. Umevno pa je, da mi od svojih pravic do teh domov ne bomo nikdar odstopili in da ne bomo nikdar opustili borbo, da se ti domovi zopet vrnejo svojemu prvotnemu namenu, ker so ti domovi še vedno last Združenja vojnih invalidov. Bodite, dragi tovariši iz Slovenije prepričani, da vas bo naš Središnji odbor v vaši borbi za vrnitev invalidskih domov vedno podpiral, kakor ste vi podpirali nas pri našem delu. Pri tej priliki naj omenim, da je invalidska organizacija v Sloveniji že 20 let na prvem mestu. Posebno se je zavzemal je vedno z vso odločnostjo nastopal v borbi za invalidske pravice. Zato naj mu bo s tega mesta izrečena topla zahvala Središnjega odbora za vse njegovo delo, s katerim je mnogo pripomogel, da bomo vsaj deloma dosegli svoje pravice. Posebno se je zavzemal za pravice invalidov v najnovejši borbi za novo invalidsko Uredbo. Trikrat je prišel v Beograd in je skupno z nami posredoval po raznih ministrstvih in pri narodnih poslancih ter skušal doseči, kar se je doseglo dalo. Na žalost s svojimi prizadevanji nismo mogli popolnoma uspeti. Toda radi tega še ni treba obupati. Delali bomo nadalje in ne bomo odnehali, dokler ne dosežemo vseh svojih pravic.

Kar se tiče prenosa invalidskih domov v Sloveniji, ne verujem, da bi se ta prenos izvršil s finančnim zakonom za proračunsko leto 1939/40. Dokler obstoja na svetu zasebna imovina, ki je zaščitena po obstoječih zakonih, toliko časa se ta zasebna imovina ne more s kakim finančnim zakonom prenesti brez nadaljnjega na drugo osebo.

Dragi tovariši, naj vam izrečem še enkrat najtoplejšo zahvalo v imenu Središnjega invalidskega odbora za ves vaš trud, ki ste ga doprinesli v borbi za naše pravice. Želim, da bi vedno stali tako odločno na braniku v borbi za naše zahteve in želje, kakor ste stali do sedaj. Najlepše vas pozdravljam in želim, da bi vaš današnji občni zbor obrodil najboljše sado-ve. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Predsednik Štefe Matko: Besedo ima tovariš Ostojič, delegat Sred. odbora.

Ostojič: Tovariši! Moj drug Mrvaljevič je v glavnih potezah orisal delo, ki ga je izvršil Središnji odbor invalidskega Združenja v borbi za novo invalidsko Uredbo. Nočem vas dolgo muditi, ampak bom omenil samo par stvari. Milo mi je, ker imam čast prisostvovati vaši skupščini, ker ta skupščina res objektivno razpravlja in nepristransko izraža svoje želje in zahteve, ki jih stavimo novi bodoči upravi. Zato vas tudi ne bom zadrževal s podrobnimi vprašanji, ampak hočem kot član vrhovnega invalidskega sodišča na kratko povedati, kako to sodišče dela. Moram vam povedati, da sede v vrhovnem sodišču vaši tovariši invalidi in da je tudi v drugih sodiščih precej vojnih invalidov, kar je edino prav in pravilno, ker ti najbolj poznajo zahteve in duše invalidov. Razen tega je v vrhovnem sodišču večje število onih, ki so člani Osrednjega invalidskega odbora, ki vzdržujejo zvezo med vrhovnim invalidskim sodiščem in Središnjim odborom. Vse važnejše stvari, ki se pripete na vrhovnem invalidskem sodišču, sporoče Središnjemu odboru, ki potem na podlagi tega materiala lahko nadalje dela za popravilo in izpopolnjenje nove Uredbe. Pristavim naj še, da je tudi en Slovenec član vrhovnega sodišča, ki dobro pozna razmere v Sloveniji. Vrhovno sodišče dela v dveh oddelkih. Prej sem slišal očitke, da od vrhovnega sodišča še ni došla nobena rešitev razen tistih, ki so za invalide neugodno rešene. Je tudi popolnoma umevno, da se dostavijo negativne rešitve prej, kakor pa pozitivne. Pozitivno rešitev je treba dostaviti ministrstvu za soc. politiko, ki jo zopet odpošlje

pristojni finančni direkciji, ki pa mora potem poskrbeti za potrebne kredite. Vrhovno invalidsko sodišče ne more vplivati na ministrstvo za soc. politiko, v kakem tempu naj to rešuje invalidske zadeve in je radi tega popolnoma umevno, da se pozitivne rešitve nekoliko zavlečejo.

Smatram, da je potrebno, da se vsi posli, ne samo invalidski, marveč tudi drugi posli čimbolj pospešijo in da se stavi gotov rok, do katerega morajo biti posamezne zadeve rešene. Dobro in potrebno bi tudi bilo, da se celokupen invalidski problem natančno preštudira in da se vse zadeve točno pregledajo, da bomo imeli točno sliko finančnega efekta, ki bo nastal vsled nove Uredbe. Šele tedaj, če bomo imeli točne podatke, kakšen bo finančni efekt, bomo mogli šele postaviti svoje konkretne zadeve in predloge. Da se delo hitreje izvrši, bi bilo morda tudi umevno, da se dovolijo za čezurno delo primerne nagrade.

Naša borba v Središnjem odboru invalidskega Združenja bo šla vedno za tem, da se nam priznajo vse pravice, ki nam pritičejo. Da bomo pa te pravice čimprej dosegli, je predvsem potrebno, da smo edini in da složno delamo. Kajti le na ta način, če bomo složni in če bomo skupno zastavili vse svoje sile za dosego naših pravic, bomo čimprej prišli do zboljšanja našega položaja. Vaši današnji skupščini želim kar največ uspeha v borbi za pravice invalidov. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Predsednik Štefe Matko: Tovariši delegati! Iz poročila tovarišev delegatov Središnjega odbora ste videli, kaj je Združenje vojnih invalidov storilo in na kakšnem stališču stojimo in kje je vzrok, da se ta Uredba ne izvršuje tako, kakor bi bilo želeli. Prepričan sem, da vam je položaj popolnoma jasen. Vem, da bi nekateri tovariši še radi govorili o vzrokih, zakaj se pri izvrševanju tega invalidskega zakona ne vpoštevajo vse določbe. Toda včeraj smo na anketi delegatov premlevali vse to do podrobnosti in zato smatram, da ni potrebno, da bi o teh stvareh danes še dalje govorili, kajti vzrokov, da se Uredba ne izvršuje tako, kakor bi bilo želeli, je nebroj. Zato predlagam, tovariši delegati, da zaključimo debato o četrti točki. (Klici: Ni treba!)

Kdor je za to, da se debata o četrti točki dnevnega reda zaključí, naj dvigne roko. (Se zgodi.)

Kdor je proti, naj isto tako dvigne roko. (Se zgodi.)

Ugotavljam, da je občni zbor za to, da se debata o četrti točki dnevnega reda zaključí.

Preidimo k peti točki dnevnega reda, to je sprejem novih pravil. Besedo ima tovariš Geč.

Geč: Pravila, ki so sedaj v veljavi, je treba spremeniti. Središnji odbor je v decembru lanskega leta sklenil, da se morajo naša pravila spremeniti. Oblastni odbor v Ljubljani je predložil plenarni seji Središnj. odbora izdelani projekt za spremembo novih pravil. K temu dodajam še, da se točka 1. § 63, ki pravi, da se članarina, plačana od finančnih direktij kot dohodek od enega procenta vseh invalidskih prinalležnosti po § 112 Uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah razdeli vsem oblastnim odborom v državi po odločbi širšega Središnjega odbora, toda z ozirom na število članov in stvarne potrebe dotičnega odbora. Predlagam, naj se ta stavek glasi takole: Od članarine naj dobi Središnji odbor 10%, drugostopni organi 30% in prvostopni organi 60%.

Ako občni zbor sprejme ta moj predlog, naj se stavi v resolucijo, ki se bo na koncu današnjega občnega zbora prečitala.

Predsednik Štefe Matko: Sprejme li občni zbor predlog tovariša Geča? (Klici: sprejmemo!)

Ugotavljam, da je predlog tovariša Geča glede spremembe pravil sprejet. Prehajamo k šesti točki dnevnega reda, to je volitve odbora in članov za širši Središnji odbor in delegatov za kongres.

Besedo ima tovariš Geč.

Geč: Za oblastni odbor predlagam sledeče kandidate: Štefe Matko, Marinko Ivo, Osana Miroslav, Benedik Slavko, dr. Turk Ernest, Tomc Stanko in Mlekuž Vekoslav.

Za namestnike pa tovariše: Novak Jernej, Mirtič Jože in Vuk Ivo.

Za nadzorni odbor predlagam sledeče tovariše: Milost Janko, Jevak

Marko, Per Franc, Zore Jože in Maček Frnac.

Za namestnika pa tovariša: Zupančiča Leopolda in tovariša Prešo Franca.

Za delegate za kongres predlagam sledeče tovariše, in sicer za Maribor: Kovač Maks, Tratnik Drago, Maležič Peter, Banfi Štefan, Blagotinšek Franc, Pravič Martin, Buh Štefan in Mavrin Peter. — Za Ljubljano: Mlekuž Vekoslav, Rus Jakob, Žabkar Ivan, Marinko Ivan, Bokalič Franc, Jurak Josip, Jaklič Franc in Tajner Franc.

Za člana širšega središnjega odbora v Beogradu predlagam Štefeta Matka in Geča Franja.

Vsi za, in je predlog soglasno sprejet.

Predsednik Štefe Matko: Ugotavljam, da je predlog sprejet soglasno in so s tem predlagani kandidati izvoljeni.

Tovariši, zahvaljujem se vam za izkazano nam zaupanje in obljubljam, da bomo storili vse, kar je v naših močeh za zboljšanje vašega položaja in za končno rešitev invalidskega vprašanja.

Preidemo k sedmi točki dnevnega reda, to je »Vojni invalid«. Tovariši, mislim, da smo to zadevo že dovolj obravnavali in reševali na občnih zbora sreskih in krajevnih organizacij. Sklenjeno je bilo, da naj naročnino za »Vojnega invalida« odteguje pri izplačilu invalidnine finančna direkcija v Ljubljani in bi bila samo naloga oblastnega odbora, da zaprosi finančno direkcijo za to uslugo in da to naročnino plačujejo vsi invalidi, ki bodo dobivali od 1. januarja 1940 dalje svojo invalidnino potom finančne direkcije. Sprejmete li ta predlog?

Mlekuž Vekoslav: Prosim besede. Na občnem zboru sreskega odbora v Ljubljani je bil stavljen predlog, da bi »Vojni invalid« izhajal v bodoče ne mesečno, ampak štirinajstnevno in da bi se potrebna denarna sredstva, kolikor bo »Vojni Invalid« radi tega več stal, dobila na ta način, da bi se naročnina povišala od enega dinarja na din 1.50. Smatram, da bi bilo preuranjeno, če bi naš današnji občni zbor o tem definitivno sklepal. Pač naj bo naloga novoizvoljenega oblastnega odbora, da ta predlog prouči in če bo videl, da je mogoče izdajati »Voj. Invalida« štirinajstnevno in če bo zadostovalo povišanje naročnine od 1.— din na din 1.50, da to izvrši.

Predsednik Štefe Matko: Dam predlog tovariša Mlekuža takoj na glasovanje.

Kdor je za predlog, naj dvigne roko. (Se zgodi.)

Kdor je proti, naj isto tako dvigne roko. (Se zgodi.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet z veliko večino glasov.

Mlekuž Vekoslav: Dovolite, da stavim svojemu prejšnjemu predlogu še dodatni predlog. Finančna direkcija je z delom silno obremenjena in zato je nemogoče zahtevati od nje, da bi to malenkostno naročnino odtegovala mesečno. Zato predlagam, naj finančna direkcija odtegne naročnino naenkrat za vse leto in ne za vsak mesec sproti. Razume se, da bodo plačevali naročnino din 1.50 samo tisti invalidi, ki imajo nad 300.— din mesečne invalidnine.

Predsednik Štefe Matko: Tovariši, ali soglašate s tem dodatnim predlogom tovariša Mlekuža? (Klici: Soglašamo!)

Ugotavljam, da je dodatni predlog tovariša Mlekuža tudi sprejet.

Prehajamo k osmi točki dnevnega reda to je proračun za leto 1939/40.

Tovariši delegati! Predlog proračuna ste dobili in ste ga gotovo vsi natančno proučili. Zato mislim, da o proračunu ni potrebna kaka daljša razprava. Ali morda želi kdo kakega pojasnila o predloženem proračunu? (Nihče.)

Ker ne, dam proračun na glasovanje. Kdor je za proračun, naj dvigne roko. (Se zgodi.)

Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je proračun za leto 1939/40 sprejet soglasno.

Preidemo k deveti in zadnji točki dnevnega reda, to so predlogi, prošnje in pritožbe ter resolucije. K besedi se je oglasil tovariš Mlekuž.

Mlekuž Vekoslav: Predlagam, da današnji občni zbor sprejme naslednji dve resoluciji:

I.

1. Resolucija občnega zbora oblastnega odbora Združenja vojnih invalidov za Dravsko banovino (za Slovenijo) v Ljubljani.

Delegati vseh organizacij Združenja vojnih invalidov v Sloveniji, zbrani na občnem zboru Oblastnega odbora Ljubljana-Maribor dne 13. avgusta 1939 v Ljubljani smo sklenili:

1. Z odločbo čl. 25 (Pravila Udruženja ratnih invalida i ostalih žrtava rata Kraljevine Jugoslavije) predvidena oblastna odbora v Ljubljani in v Mariboru se združita v en oblastni odbor za področje dravske banovine (za Slovenijo) s sedežem v Ljubljani.

2. Soglasno odobravamo načrt novih pravil za enotno Združenje vojnih žrtev Jugoslavije, ki ga je izdelal oblastni odbor v Ljubljani in predložil plenarni seji Središnjega odbora v Beogradu v decembru mesecu 1938. Zahtevam, da Središnji odbor predloži ta načrt bodočemu invalidskemu kongresu. Bodoča pravila Združenja morajo bazirati na principih demokracije, proporcionalnega zastopstva članstva pri višjih društvenih instancah in pravičnem financiranju društvenih organov. Področja drugostopnih društvenih organov (sedanjih oblastnih odborov) Udruženja naj bodo področja banovin; področja in število prvostopnih organov pa naj določajo občni zbori drugostopnih organov po potrebi in želji članstva. Odklanjam s sedanjimi pravili določen način financiranja (subvencioniranje) prvostopnih društvenih organov in zahtevamo, da se financiranje določi tako, da od članarine dobi središnji odbor 10%, drugostopni organi 30% in prvostopni organi 60%.

3. Oblastni odbor naj skuša realizirati vse po sreskih odborih dostavljene in na delegatski anketi ter občnem zboru izučene predloge in pritožbe.

II.

Resolucija, sprejeta na občnem zboru Oblastnega odbora za Slovenijo v Ljubljani dne 13. avgusta 1939 ob navzočnosti 187 delegatov, ki so zastopali 10.500 organiziranega članstva.

Po zaslišanju referatov in pritožb delegatov iz vseh strani Slovenije je občni zbor ugotovil.

1. Ker še niso objavljeni in uveljavljeni vsi pravilniki o vojnji in zaposlitvi, se §§ 8, 9, 10, 11, 12 in 13 Uredbe ne upoštevajo. Pravilnik o zdravljenju, ki je že izdan, se še ne izvaja. Sreski (uradni zdravniki) odklanjajo brezplačno zdravljenje vojnih žrtev.

Isto je s paragrafi o službi in delu, ker se podjetja branijo zaposlevanja vojnih žrtev in nekatera še celo že do sedaj zaposlene odpuščajo.

50% popust na železnica kljub § 42 še ni uveljavljen, čeprav je od 1. aprila 1939 do danes poteklo že 5 mesecev.

Isto je s pravilnikom za posojila.

Zato zahteva občni zbor, da se nujno izdajo in uveljavijo vsi pravilniki, da bodo tako vojne žrtve prišle do svojih pravic, zajamčenih z Uredbo.

2. Uredba se mora izpopolniti, da bodo tudi invalidi bolniki pravično zaščiteni. Invalid-bolnik je pretrpel na bojiščih isto, kakor ranjenec in med njima ne sme biti razločka.

3. Tudi one vdove bolezenskih invalidov, ki so umrli po 17. maju 1923 zaradi bolezni, zadobljenih na bojiščih, kar mora dokazati diagnoza, naj bodo zaščitene in naj se jim prizna invalidnina. Vdove pred tem datumom umrlih bolezenskih invalidov naj se smatrajo kot vdove padlih bojevnikov.

4. Invalidska sodišča poslujejo zelo počasi. Nujno je potrebna nastavev za dostojna števila osebja; sodniki in pomožne moči naj bodo iz vrst zaščiteneh ali bojevnikov, ker oni bolje razumejo ogromne žrtve, ki smo jih v vojni doprinesli.

5. Vojni okrug naj začne že enkrat s pregledi, posebno celjski in mariborski.

Civilni zdravniki pri teh pregledih morajo biti iz vrst zaščiteneh oziroma bojevnikov.

6. Pri banski upravi naj se takoj ustanovi invalidski odsek, kakor to predvideva §§ 85 in 86, da bo tako tudi oblast pospeševala izvedbo Uredbe.

7. Občni zbor zahteva od oblastnega odbora, da skupno z ostalimi bojevniki organizacijami nadaljuje borbo za povr-

nitev vseh invalidskih domov, ki naj pridejo v last narodnega invalidskega fonda.

8. Nujno je potrebna sprememba in dopolnitev Uredbe posebno še v §§ 27/1, 30/1, 31/1, 36/2, 37, 39/č, 48, 49, 76, 121, 126 in 128.

9. Protezna delavnica v Ljubljani naj se končno vendar že zadostno dotira iz rednih proračunskih sredstev, da bo narodni invalidski fond lahko služil samo svoji svrhi.

Prosim, da občni zbor prečitani resoluciji sprejme.

Predsednik Štefe Matko: Tovariši delegati, čuli ste resoluciji, ki vsebuje ta vse, o čemer se je danes razpravljalo in sklepalo. Dam obe resoluciji na glasovanje.

Kdor je za pravkar prečitani resoluciji, naj dvigne roko. (Se zgodi.)

Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta resoluciji sprejeti soglasno. S tem je rešena tudi zadnja točka dnevnega reda današnjega občnega zbora.

Zahvalim se predvsem gospodom zastopnikom oblasti, zastopnikom tiska in tovarišem bojevnikom, da so tako dolgo vztrajali in zasledovali naše razprave. Iz dolge razprave je raz-

vidno, kako širok je invalidski problem in kako važen je ta problem ne samo za invalide in ostale vojne žrtve Jugoslavije, temveč je važen tudi za bodočo narodno obrambo. Zato vas, gospodje zastopniki oblasti in tovariši prosim, poročajte o tem vsem vašim predstojnikom, vsem tovarišem bojevnikom in vsem našim tovarišem in tovarišicam. Če bo javnost o naših zadevah dobro poučena, sem prepričan, da nam bo vsa jugoslovanska javnost stala na strani in nas bo podpirala v naših prizadevanjih. To nam je tudi nujno potrebno, kajti le tedaj, če bomo imeli za seboj vso našo javnost, moremo pričakovati končne in pravične rešitve tega velikega — lahko rečem — državnega problema.

Najsrečnejše se zahvaljujem vsem skupaj v imenu vseh vojnih žrtev v Sloveniji. Pozdravite vse naše tovariše in tovarišice, ki danes niso prisotni in jim poročajte o našem delu. Z iskreno željo, da bi prišli čimprej do popolnega uresničenja naših upravičenih zahtev, zaključujem današnji občni zbor.

Konec zborovanja ob 12.45.

Kršitev invalidske uredbe in pravilnika o pregledu vojnih invalidov

Budno nam bo treba stati na straži. Vseposod se iz nekeke ležernosti kršijo določbe invalidske uredbe in njeni pravilniki. Oblasti se premalo pogloblje v predpise, s tem pa se namen zakonodajalca, dati vojnim žrtvam čim več, nekako paralizira.

Navajamo tukaj zaenkrat nekatere kršitve pravilnika o pregledu vojnih invalidov, da si jih vsak, ki gre na pregled, točno prečita in primerno nastopi v svojo lastno in vseh obrambo.

1. § 80, točka 7 Uredbe določa, da mora biti komisija za pregled duševno bolnih sestavljena iz upravnika umobolnice in dveh zdravnikov, ki jih določi upravnik, ter en zastopnik mestne ali občinske uprave. § 20, točka 1 pravilnika za pregled invalidov pa določa, da mora predsednik take komisije, ko izda pregledanemu »invalidsko uverjenje«, odnosno »potrdilo«, poslati »invalidski list« v 2 izvodih, »invalidsko uverjenje«, odnosno »potrdilo« v 2 izvodih kakor tudi ostale akte o pregledu, pristojni komandi voj. okruha.

Zdaj se pa v Ljubljani dela tako, da pregledna komisija pri voj. okruhu kratkoma pošlje kakega duševno bolnega k specialistu-psihiatru, da on da svoje mnenje. Zgodilo se je, da je v dveh slučajih dal tako mnenje, češ, umobolnost teh dveh je podedovana in ni v vzročni zvezi z vojno poškodbo (zasutjem od granate in prestrelom glave).

Razumljivo, da je tak pregled neveljaven, ali sitnosti bo v kljub temu imel ta duševno bolni oziroma njegov varuh.

2. § 5 pravilnika o pregledu vojnih invalidov, črka b) pa določa, da mora prijava duševno bolnega za pregled biti poslana direktno komisiji za duševno bolne (ki je začasna in bo v umobolnici v Ljubljani), a ne komisiji pri vojnem okruhu.

Zdaj pa komisija pri vojnem okruhu sprejema take prijave in pošlje duševno bolnega k specialistu-psihiatru, da on poda svoje mnenje, kakor smo že zgoraj omenili.

To je kršitev predpisov in tak pregled je neveljaven.

DA SE TISKARSKI ŠKRAT

ne bo preveč hudomušno in škodoželjno smejal, ker je v članku tov. Blagotinška, ki je bil priobčen v letošnji avgustovski številki »Za male oblastne ali velike banovinske odbore« v prvem odstavku mesto letnice 1919, pritisnil letnico 1929.

Čitatelji, popravite si to in čitajte mesto 1929, resnično letnico 1919, odkar je tov. Blagotinšek neumorno v pokretu Udruženja vojnih invalidov. Vsi, ki poznamo tov. Blagotinška, vemo to dobro, zato se le smeje, tiskarski škrat, mi se tudi smejemo.

Uredn. »Voj. Invalida«.

Kako je z invalidnino po novi uredbi

Mnogi vprašujejo, kdaj lodo dobili izplačano invalidnino? Prijavili so se že pred meseci, pa še ni nič. Kako stoji zadeva?

Dokler ne dobe rešenj, ne morejo dobivati nobene invalidnine. Z rešenjem je pa takole:

Dotični, kateri so invalidnino že prej prejeli po invalidskem zakonu iz leta 1929, so bili kar pri dravski finančni direkciji prevedeni na nove prejemke, katere so pričeli dobivati točno od 1. aprila 1939 naprej.

Dotični pa, ki invalidnine do sedaj sploh niso prejeli, so se morali prijaviti Okrožnim invalidskim sodiščem v svrhu izdaje rešenj.

Teh rešenj pa še do sedaj niso dobili. Sploh pa to še ni zadosti, ako dobe samo prvoinštančna rešenja, pač pa morajo dobiti potem še drugoinštančna in postopek traja potem še naprej, preden dobe invalidnino.

Zakaj gre vse to tako počasi?

Okrožna invalidska sodišča imajo na tisoče prijav, zato je vprašanje, kdaj bodo prišle vse na vrsto? Manjka delovnih moči, ker sodniki se morajo baviti z invalidskimi zadevami poleg svojega rednega sodnega dela, manjka pa tudi pisarniških moči. To najbolj zadržuje rešitve. Naš oblastni občni zbor, ki se je vršil pred kratkim v Ljubljani, je ostro kritiziral tako postopanje in zahteval, da se rešitve pospešijo in v to svrhu preskrbi zadosti delovnih moči pri sodiščih. Resolucije bodo gotovo zalegle in se opaža, da se polagoma delo pričinja. Delegati so povedali na občnem zboru, da nekatera okrožna inv. sodišča sploh še nič ne delajo.

Za tiste, ki čakajo na rešitve, pa je vprašanje, kdaj bodo prišli na vrsto, tudi tole:

Pravilnik k uredbi o invalidih je določil, po kakšnem redu naj se izvrše rešitve.

Sodni poslovnik v § 111 določa rok, v katerem bi morale biti vse zadeve rešene.

Ker pa to ni mogoče z ozirom na število aktov, je napravil pravilnik vrstni red, in sicer pravi sledeče:

»Če sodišče zaradi prejema večjega števila invalidskih predmetov od divizijskih sodišč ne more izdati vse odločbe v invalidskih stvareh v roku, predpisanem v § 111 sodnega poslovnika, vzame spise v delo v temle vrstnem redu:

1. predmete, po katerih še ni bila izdana odločba o prevedbi na invalidske prejemke po invalidskem zakonu iz leta 1929, marveč se ti začasno izplačujejo na podstavi potrdila, izdanega po § 105 invalidskega zakona iz leta 1929;

2. predmete, po katerih je bila izdana odločba, da se zavrača pravica do prejemkov po inv. zakonu iz leta 1929 (odst. 2 in 3 § 116 uredbe);

3. predmete, ki jih pošljejo divizijska invalidska sodišča okrožnemu sodišču kot nerešene (odst. 4 § 166 ur.);

4. ostale predmete.

Torej dotični, ki bi radi vedeli, kdaj bodo njihove zadeve rešene, naj pogledajo prednavedeni vrstni red, pa bodo videli, kdaj lahko pridejo v poštev.

Okrožna invalidska sodišča pa morajo pred rešitvami vpeljati še poizvedbe o družinskih, službenih, davčnih in drugih razmerah, kar so že precej storila. Potem, ko dobi upravičenec rešenje Okrožnega invalidskega sodišča, je njegova zadeva šele v prvi inštanci rešena. Ako rešenje ni pravilno, se lahko v 30 dneh pritoži. Ako se pritoži ali ako se ne pritoži, gre njegov akt šele po 30 dneh na Vrhovno invalidsko sodišče v Beograd, ki izda potem drugoinštančno rešenje. Šele potem, ko je izdano drugoinštančno rešenje Vrhovnega invalidskega sodišča, je zadeva končno rešena. Vendar pa upravičenec kljub temu še ne dobi izplačane invalidnine in tudi drugoinštančnega rešenja še ne dobi v roke.

Ves akt z rešenji gre v Ministrstvo socialne politike in nar. zdravja, v svrhu kontrole. Ako to ministrstvo nima ničesar oporekati, potem šele pošlje akt Finančni direkciji, da dostavi dru-

Zakonodajalec je bil socialen, human in se je zavedal, kaj pomeni v socialnem in tudi v narodnoobrambenem pogledu zaščita vojnih invalidov in ostalih žrtev vojne. Naj bi taki bili tudi organi, izvrševalci te invalidske zakonodaje. Vsak izmed nas naj na to gleda, pazi in opozarja, če ne bo kaj v redu — saj smo bojevniki!

goinštančno rešenje stranki in nakaže invalidnino za nazaj in za naprej.

Torej v prednjem smo pojasnili, kako dolg postopek je predpisan, preden upravičenec dobi invalidnino.

Kljub temu, da je treba toliko rešenj in čakanja, omenimo, da je nekaj zadev že končno vendar rešenih, toda leže gotovo v Ministrstvu soc. politike in nar. zdravja in čakajo, kdaj bodo odobrene in odstopljene Finančni direktoriji v svrhu izplačila invalidnine. Tudi tam bi želeli, da bi se stvar vendar pospešila.

Pripomnimo pa še nekaj.

Mnogo invalidov mora biti, preden se jim bodo mogla izdati rešenja, komisijko pregledanih. Šele pred kratkim sta izšla pravilnika o sestavi pre-

gledovalnih komisij in o oceni pridobitne nesposobnosti. Treba je, da bi tudi pregledovalne komisije čim prej pregledale dotične invalide, sicer ne morejo toliko časa dobiti niti prvo-inštančnih rešenj. Kolikor nam je znano, čaka samo pri ljubljanskem okrožnem invalidskem sodišču okoli 500 aktov pripravljenih za pregledovalno komisijo. Če se ne bo pospešilo, kdaj bodo šele ti pregledani, poleg tega pa je še mnogo takih invalidov-bolnikov, ki bodo morali biti pregledani pri Armij-ski oblasti v Zagrebu.

Tako stoji zadeva z invalidskimi rešenji in glede izplačevanja invalidnine tistim, ki čakajo na njo.

Treba bo na vseh straneh pospešitve, sicer se zna zadeva vleči na leta.

SLUŽBENI DEL

Iz sej uprave Narodnega invalidskega fonda

10. seja je bila dne 8. julija 1939. Čita se zapisnik zadnje seje in se nato preide na dnevni red. Na podlagi referata se odobrava poravnava tiskarskega računa Pravilnikov, ki so izdani po Uredbi o vojnih invalidih in o ostalih žrtvah vojne.

Odobri se izplačilo računa za material, ki so ga zahtevala posamezna prvo-inštančna invalidska sodišča.

Rešuje se po zaslišanem referatu nujna denarna pomoč, ki se dovoli za najnujnejše slučaje.

Prečitani so referat o izvršenem pregledu blagajne Narodnega invalidskega fonda ter pismeno poročilo blagajnikovo, ki se vzame na znanje.

Določi se komisija, ki bo pri kontroli 2 članov uprave izvršila pregled obveznic vojne škode in rezanje dopeljih kuponov, ki prihajajo v doho-

dek fonda po čl. 4 in 5 zakona o izplačevanju vojne škode.

Da se tudi širši narodni sloji spoznajo z nalogami in dolžnostmi invalidskega fonda, je sklenjeno, da se izda posebna brošura v svrhu propagande, ki bo tudi istočasno služila za realizacijo pridobitnega dela za fond in Uduženje vojnih invalidov. V zvezi s tem se ima narediti tudi načrt glede zavarovanja virov in dohodkov fonda, razen tistih, ki so predvideni po § 90 uredbe pod a) do 1.

Določena je razdelitev dela in dežurstvo v poletnih mesecih.

Določeno je, da se Pravilnik o kreditiranju izdela čim prej in predloži eni prihodnjih sej.

Razdeljen je tekoči nujni material za reševanje članom uprave ter določen dnevni red za prihodnjo sejo.

POJASNILO GLEDE OPROSTITIVNE TAKS ZA ŠOLANJE OTROK VOJNIH INVALIDOV

»Službene Novine« od 7. avg. 1939, br. 177-LIX, str. 1041 prinašajo pod št. 44 pojasnila vsem oblastim v državi, tičoč se oprostitev taks za šolanje otrok vojnih invalidov, kakor določa § 129 uredbe o vojnih invalidih.

Pri tem so se stavila vprašanja, če je slušatelj univerze in drugim dijakom za oprostitev taks za šolanje že dovolj določilo § 129 uredbe, oziroma če zadostuje, da dijak predloži rešitev pristojnega invalidskega sodišča o priznavanju pravic na invalidske dajatve, bodisi po kateremkoli invalidskem zakonu (zakon iz leta 1925 in 1929), ali pa mora dijak predložiti še novo rešitev, iz katere je razvidno, da so njegovi starši oziroma on sam zaščiteni z uredbo o vojnih invalidih iz leta 1938.

Na to vprašanje je ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja dalo pod C. T. br. 48.539/39 sledeče pojasnilo:

»Pravico na državno zaščito po uredbi iz leta 1938 imajo od dne 1. aprila 1939 dalje brez, odnosno že pred novim sodnim sklepom (rešenjem):

1. osebe, ki imajo polnomočne razsodbe (rešenja) po invalidskem zakonu 1929 in njegovih spremembah in dopolnilih (§ 115 uredbe);

2. osebe, ki imajo polnomočne razsodbe (rešenja) po invalidskem zakonu 1929 in njegovih spremembah, pa so jim finančne direktorije pred 1. aprilom 1939 začasno ustavile izplačevanje invalidnin radi cenusa ali odkupa (§ 116, točka 1, uredbe);

3. vojni invalidi, ki so po invalidskem zakonu iz leta 1929 in njegovih spremembah kot taki priznani brez pravice na invalidnino radi cenusa, ali zato, ker so bili v državni službi (§ 116, toč. 2, uredbe);

4. vojni invalidi s 30 in več odstotki nesposobnosti, ki so priznani po invalidskem zakonu od l. 1925, a so po istem zakonu dobili odkupnino, ali pa jim invalidska sodišča niso uspela njihove zadeve rešiti po invalidskem zakonu 1929 (§§ 116, točka 4 in 119, točka 2, uredbe);

5. osebe, ki prejemale invalidske dajatve po §§ 102 in 105 inval. zakona iz l. 1929 na podlagi sodnega uverjenja. (Nerešene zadeve iz leta 1921 in 1925);

6. voj. invalidi s 30 in več odstotki invalidnine, ki so radi bolezni kot taki priznani po invalidskem zakonu 1925 in so po § 113 invalidskega zakona 1929 ohranili pravico na brezplačno zdravljenje in vožnjo (§ 118, toč. 3, uredbe).

Vse to glede na čl. 40 Pravilnika za izvršitev uredbe o vojnih invalidih v zvezi s § 7 uredbe. Oprostitev šolnine, kakor je predvidena v § 129 uredbe, se torej nanaša na šolnino in na vse ostale takske pri vpisovanju, polaganju izpitov, izdajanju raznih potrdil, diplom itd. (čl. 38 Pravilnika) in to na vse osebe, ki so našteje v čl. 40 imenovanega Pravilnika (in ki so navedene v tem pojasnilu v točki 1—6).

Oseba, ki želi uživati ugodnost § 129 uredbe, mora predložiti v overovljenem prepisu:

a) oseba pod točko 1 navedena, odlok finančne direktorije, da je prevedena na nove invalidske prejeme v smislu § 115 uredbe;

b) osebe, navedene v točkah 2, 3, 4 in 6, overovljen prepis prejšnjega sodnega uverjenja, ki so izdana po § 105 inv. zakona iz l. 1929, in ki velja izključno samo za osebe, ki so navedene v sklepu, rešenju, uverjenju.

Kar se pa tiče oseb, ki niso izrazito omenjene v sklepu, rešenju, uverjenju, torej osebe, katerim gre po drugi osebi pravica na osvoboditev takse, imajo predložiti poleg overovljenega prepisa, sklepa, rešenja, uverjenja tudi potrdilo občinskega urada o sorodstvu, v katerem se dotična oseba nahaja z uživalcem pravic na državno zaščito.

To se sporoča vsem oblastim v državi v vednost in ravnanje.

Br. 47.085. Iz davčnega oddelka ministrstva financ, od 26. julija 1939.

*

V slovenščini je priobčil to pojasnilo »Službeni list dravske banovine« z dne 19. avgusta 1939, kos 66.

Invalidski kongres. Središnji odbor je sklical letošnji invalidski kongres, ki ga je moral odgoditi radi nove uredbe o invalidih in radi novih pravil za 6., 7., 8. in 9. oktobra t. l. in sicer v Zagrebu. Naš Oblastni odbor je že pripravil svoje predloge za ta kongres in jih bo odposlal.

Pri Dravski finančni direkciji v Ljubljani so nam rekli, da mnogi invalidi in vdove poprašujejo, kdaj bodo dobili izplačano invalidnino po novi uredbi in kdaj bodo dobili rešenja? Opozarjamo, da v tem oziru ni treba vpraševati Dravsko finančno direktorijo, ker dokler ona ne dobi drugoinštančnih rešenj od Vrhovnega invalidskega sodišča v Beogradu, ne more ničesar nakazati. V posebnem članku v tem listu smo pojasnili postopek, po katerem gre vsaka zadeva, preden pride do izplačila invalidnine. Zato je nepotrebno nadlegovati z vprašanji, ki nič ne zaležejo, ampak samo zadržujejo redno delo.

Sreski in krajevni odbori

Ljubljana. S 1. avgustom t. l. smo ustavili preko 40 članom in članicam pošiljanje našega glasila »Vojni invalid«, ker se niso plačali naročnine. Med temi so tudi taki, ki so se na novo vpisali in pristopili k Uduženju kot člani, pa do danes še niso plačali pripadajočih pristojbin. Poravnajte svoje obveznosti čimprej, da boste redno prejeli list. Odbor.

Ljubljana. Člani in članice, ki ste naročili premog, se obveščate, da se je pričel naročeni premog razvažati. Kdor je premog naročil, naj ga pride v pisarno plačati, ker se brez plačila v naprej, ne bo dostavil.

Krajevni odbor Moravče sporoča: Dne 10. avgusta so zopet žalostno zapeli zvonovi svojo mrtvaško pesem. Umrli je nenadoma nad vse priljubljena vojna vdova Cerar Terezija iz Moravč. Pokojna je bila za vzor glede vzgoje otrok. Komaj dve leti je bila poročena, pa ji je kruta svetovna vojna ugrabila mladega in ljubljenežnega moža. Pokojna zapušča dva že preskrbljena otroka. Kako je bila pokojna Režika priljubljena pri vseh slojih, je pričal njen pogreb. Bilo je veliko vencev in pevcov so ji zapeli žalostinko v slovo. Pokojna je bila ves čas zvesta članica tuk. Kraj. odbora in naročnica lista »Vojni Invalid«. Sladko spavaj in raj nebeški uživaj. Ta svet je bil zate solzna dolina, polna skrbi. Ostalim izrekamo naše globoko sožalje. Odbor.

Kraj. odbor v Kozjem poziva tem potom vse člane in članice, ki so v zaostanku na članarini in naročnini, da jo do konca septembra t. l. sigurno za leto 1939 poravnate, ker drugače se vam ustavi pošiljanje lista »Vojni Invalid«. — Vplačila članarine in naročnine lahko opravite vsak dan pri tov. blag. Vončini v Kozjem, a tudi pri tov. predsedniku Berglezu v Sedlarjevem, kamor pač ima član bližje pot. Pripominjamo, da je obveznost biti včlanjen pri Uduženju voj. inv. vsem tistim, ki hočejo uživati podpore ali zaščito po inv. uredbi.

Ljutomer. Že se kažejo posledice zelo počasne rešitve nove uredbe, tako da konec koncem menda ne bo treba nič več rešiti. — Vojni bolezenski invalid Predl Mihael iz Veržeja, na obeh ušesih gluha, po zak. l. 1929 nepriznan, je živel v veliki revščini. V juliju je zvečer prekoračil tračnice železniškega tira; vlakovodja ga v temi ni videl in povozili so ga. — Drugi primer: Plavec Franc iz Bolehnečici, je zgubil sina hranilca v vojni; drugi sin, 40% vojni invalid, oče mnogoštevilne družine, je dne 20. julija 1939 pokopal umrlega očeta. Torej dva, ki sta se prijavila, a rešitve nista dočakala.

Ptuj. Opozarjajo se že ponovno vsi člani in članice, ki svoje obveznosti pri Sreskem odboru U. V. I. v Ptuj niso izvršili, da takoj plačajo članarino in naročnino do konca leta 1939. Člani, javite nam vse tiste osebe, ki se skrivajo za kulisami, in jih poučite, da so obvezni pristopiti v članstvo, ako jih bo ščitila in ščiti nova invalidska uredba.

Krajevni odbor U. V. I. v Ormožu poziva vse člane, posebno še tiste, ki so se letos na novo prijavili in včlanili, da poravnajo članarino in naročnino za list »Vojni Invalid« do 20. septembra 1939 za drugo polovico leta, sicer se jim ustavi

pošiljanje lista in se jih bo črtalo kot člane »Uduženja. Pomnijo naj, da organizacija ni molzna krava za izkoriščanje in vse mogoče prošnje, da bi za take samo delala. Povemo pa, da naši opomini niso šala. Odbor.

Krajevni odbor Uduženja vojnih invalidov v Trebnjem poziva svoje članstvo, da čimprej poravnajo članarino za tekoče leto, katere je precej v zaostanku. Nered pri plačevanju članarine gre že preko vseh mej. Vsi vojni invalidi, kakor tudi vojne vdove zahtevajo od svojega odbora, da jim dela vse potrebno in nepotrebno, nimajo pa toliko čuta, da bi uredili najprej svoje obveze napram krajevni odboru. Tudi krajevni odbor ni molzna krava, da bi se jo samo izsesavalo, dalo pa ničesar. Odbor je namreč zavezan plačati časopis za svoje članstvo, a kje naj dobi sredstev za to, če mu člani ne plačajo članarine, ki je res majhna. Za vse člane, ki do 15. septembra t. l. ne bodo plačali svoje članarine, bo po tem času ustavljen časopis, odnosno bodo v časopisu z imenom pozvani k plačilu.

Novo mesto. Delegat Josip Jurak je na občnem zboru O. O. med drugim tudi poročal: Že doma smo po izidu »Vojnega Invalida« za avgust pretresli poročilo o delovanju O. O. v Ljubljani v zadnjem razdobju. Slišali smo o tem tudi danes. Predvsem z veseljem pozdravljamo apel O. O. na nas delegate, da je le v nas samih, v naši trdni skupnosti, odločnosti in vztrajnosti pri delu sigurno jamstvo za realizacijo vseh vprašanj, ki jih nudi v okrnjeni obliki inv. Uredba. Omenjam na žalost: »v okrnjeni obliki!« Čeprav imajo invalidska sodišča v § 7 Uredbe pooblastilo, da ocenjujejo važnost in vrednost zbranega dokaznega gradiva po svobodnem prepričanju, se na žalost v Novem mestu dogaja, da izpade ta ocena v 95% na škodo vojnih žrtev, zlasti vojnih invalidov. Dokazi: Skodelj Anton, Markovič Blaž, Perovšek Anton, Kos Ivan itd. Če kdo prosi po § 80 Uredbe, na podlagi uradnega zdravniškega spričevala, za ponoven pregled, sodišče v večini primerov tega ne vpoštevja, ampak se v odločbi na kratko sklicuje na § 75 in na izid prejšnjih pregledov, ki so bili smrtna kosa za invalide. Kar jih ne pogodi § 80, jih najdeta §§ 117 in 119 Uredbe v zvezi s § 75. Paragraf 118 je skrajno nesrečno stiliziran. Med tem ko se po §§ 43 in 44 vpoštevajo le ranjeni invalidi z najmanj 20% nesposobnosti, invalidsko sodišče po § 118 invalidov, ki so zaradi bolezni in ranitve za take proglašeni pod 50%, ne vpoštevja, pa čeprav odpade mogoče na bolezen samo 10%, na ranitev pa 30% ali celo več. Kje je tukaj logika, kje je pravica? Na eni strani samo ranjen invalid z 20% priznan, na drugi strani ranjen s 30% in več ter zraven še bolezenski, ki vedno huje trpi od samo ranjenega, pa nepriznan. Socialna pravičnost zahteva, da se tako krivično tolmačenje paragrafa 118 Uredbe takoj odpravi. To je naša kričeča zahteva in nujna naloga Obl. odbora. Po čl. 3., odst. 2. pravilnika o inv. pregledih z dne 12. aprila 1939 razpravljajo inv. pregledne komisije le o % pridobitne nesposobnosti in o določanju % invalidnosti, ne pa tudi o priznanju pravic na državno zaščito in pomoč po Uredbi. Zato ima vsaka vojna žrtev-invalid pravico prositi za ponoven pregled. Če mu komisija prizna ustrezne procente, bolezenski in ranjeni naj zahtevajo ločen opis % za bolezen in posebej za ranitev, mu mora inv. sodišče priznati vse pravice, ako so pogoji za priznanje dani. Največja naloga našega Uduženja pa je in mora biti v najkrajšem času, izvojevati iste pravice bolezenskim invalidom, kot jih imajo ranjeni, ker prvi pretežno huje trpe od slednjih, ako ni komplikacij. O vsem tem mora razpravljati in napraviti odločen sklep za realizacijo bodoči kongres invalidov.

RADI POMANJKANJA PROSTORA.

kakor sami vidite, so morali izostati razni važni članki in pridejo v prihodnjo številko. Ravnotako poročila sreskih in krajevnih odborov. Poročilo občnega zbora O. O. se bo nadaljevalo še dvakrat. Debata in govori, kritika, zahteve so take važne, da morajo v javnost. Če bo pozneje prostor dopuščal, bomo priobčevali tudi statistični pregled, n. pr. stanje članstva, finančno stanje, odborniki, občinske zaupnike itd.